

HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt.

KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET

**2015. ÉVI
ÉVES BESZÁMOLÓHOZ**

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ	3
1.1 A TÁRSASÁG BEMUTATÁSA	3
1.2 EUROCONTROL – LÉGIFORGALMI DÍJAK SPECIÁLIS ELSZÁMOLÁSI RENDSZERE	6
1.3 A SZÁMVITELI POLITIKA ISMERTETÉSE	9
1.3.1 Az éves beszámoló készítése	9
1.3.2 Alkalmazott értékelési eljárások és módszerek	9
1.3.3 Amortizációs politika	14
1.3.4 Céltartalék képzési szabályok	15
1.3.5 Változások a Számviteli Politikában	16
II. SPECIFIKUS RÉSZ	17
2.1 MÉRLEGHEZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK	17
2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK	17
2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	20
2.1.3 KÉSZLETEK	21
2.1.4 KÖVETELÉSEK	21
2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK	24
2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK	24
2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	25
2.1.8 SAJÁT TŐKE	29
2.1.9 CÉLTARTALÉKOK	30
2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK	34
2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	37
2.2 EREDMÉNYKIMUTATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK	40
2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE	40
2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK	46
2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	47
2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	51
2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	52
2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	53
2.2.7 RENDKÍVÜLI BEVÉTELEK	54
2.2.8 RENDKÍVÜLI RÁFORDÍTÁSOK	55
2.2.9 TÁRSASÁGI ADÓ	55
2.3 VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE	57
III. TÁJÉKOZTATÓ RÉSZ	58
3.1 MÉRLEGEN KÍVÜLI TÉTELEK	58
3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK	58
3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA	59
3.2 VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK, IGAZGATÓSÁG ÉS FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAINAK JÁRANDÓSÁGA, ELŐLEGEI, KÖLCSONEI 60	60
3.3 MUNKAVÁLLALÓK ÁTLAGOS STATISZTIKAI LÉTSZÁMA, BÉRKÖLTSÉGE ÉS SZEMÉLYI JELLEGŰ EGYÉB KIFIZETÉSEI	60
3.4 KAPOTT TÁMOGATÁSOK	61
3.5 KÖRNYEZETVÉDELLEM	64
3.6 KUTATÁS-FEJLESZTÉS TÁMOGATÁSA	65
IV. MELLÉKLETEK	66
4.1 CASHFLOW KIMUTATÁS	66
4.2 IMMATERIÁLIS JAVAK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA	67
4.3 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÁLLOMÁNY VÁLTOZÁSA	68
4.4 LÉGIFORGALMI IRÁNYÍTÁSI SZOLGÁLTATÁSOK ÁRBEVÉTELE – FÖLDRAJZI MEGBONTÁSBAN	69
4.5 IMPORTBESZERZÉSEK	72
4.6 TÁRSASÁGI ADÓALAP MÓDOSÍTÓ TÉTELEK	73
4.7 KÖRNYEZET VÉDELMI MÓDOSÍTÓ SZOLGÁLTATÁSOK IMMATERIÁLIS JAVAK ÉS TÁRGYI ESZKÖZÖK	74
4.8 A VESZÉLYES HULLADÉKOK, KÖRNYEZETRE KÁROS ANYAGOK MENNYISÉGI ÉS ÉRTÉKADATAI	75
4.9 EGYÉB KÖRNYEZETVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK	77
4.10 SZAKMAI RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA	78

I. Általános Rész

1.1 A társaság bemutatása

A Társaság

cégneve:	HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaság
rövidített elnevezése:	HungaroControl Zrt.
alapításának időpontja:	2006. november 22.
cégbíróági bejegyzés időpontja:	2006. december 13.
cégjegyzékszám:	01-10-045570
székhelye:	1185 Budapest, Igló u. 33-35.
telephelye:	1185 Budapest, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
fióktelepei:	Kőrishgyi radarállomás – HU-8572 Bakonyszücs, Hrsz.: 0129 Püspökladányi radarállomás – HU-4150 Püspökladány, Hrsz.: 0915/4
alaptőkéje:	20.201.600 ezer forint
tulajdonosa:	Magyar Állam (100%)
alapítói és részvényesi jogok gyakorlója:	a közlekedésért felelős miniszter (1011 Budapest, Fő utca 44-50.)
statisztikai számjele:	13851325-5223-114-01
adószáma:	13851325-2-44

A Társaság működési formája:

A Társaság zártkörűen működő, egyszemélyes részvénytársaság.

Részvények fajtája, száma és névértéke:

A Társaságnál kibocsátott részvények fajtája törzsrészvény.

A Társaság alaptőkéje 20.200 darab, egyenként 1.000 ezer forint, azaz Egymillió forint névértékű „A” részvénytársaságba tartozó részvényben, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 1.000 ezer forint, azaz Egymillió forint, továbbá 16 db 100 ezer forint, azaz Egyszázezer forint névértékű „B” részvénytársaságba tartozó részvényben testesül meg, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 100 ezer forint, azaz Egyszázezer forint.

A Társaság elektronikus elérhetősége:

Honlap: www.hungarocontrol.hu E-mail: info@hungarocontrol.hu

A légiközlekedésről szóló törvény értelmében a Társaság feladatai:

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény a 61/A. §.-ában a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (a Társaság) jelöli ki a légiforgalmi szolgálatok ellátására. A törvény értelmében a Társaság feladatai:

- a) Magyarország ellenőrzött légterében - kivéve a katonai körzeteket - és Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérén és légterében a légiforgalmi irányító, a repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása; továbbá Magyarország légterében a légiforgalmi navigációs, távközlési, légtérellenőrző szolgálat ellátása, és az ezekhez szükséges berendezések (kivéve a repülőtéri műszeres leszállító rendszert) működésének biztosítása;
- b) a nemzetközi polgári repülés részére Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérén repülésbejelentő és tájékoztató szolgálat ellátása;
- c) a rendelkezésre álló információk alapján adatszolgáltatás a Magyar Honvédség erre kijelölt szervezete részére, a légtérfelügyelethez szükséges azonosítás elősegítése érdekében;
- d) légtérgazdálkodás, közreműködés a stratégiai légtér gazdálkodási feladatokban;
- e) a légi forgalom áramlásának szervezése;
- f) légi jármű eltűnése, vagy kényszerhelyzetbe kerülése esetén a szükséges intézkedés - kutatás-mentés, valamint egyéb segítségnyújtás - kezdeményezése;
- g) központi légiforgalmi tájékoztató szolgálat (AIS) ellátása, a légiközlekedéssel kapcsolatos tájékoztató anyagok kiadása;
- h) - a repülőtéri körzetek kivételével - az ellenőrzött légtérben kívül Magyarország légterében légi járművek részére tanácsadói, repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása;
- i) a feladatainak ellátásával kapcsolatos fejlesztés;
- j) a légiforgalmi irányító és körzeti repüléstájékoztató szakszemélyzet munkahelyi képzése, illetve továbbképzése;
- k) műszaki dokumentációs és ahhoz kapcsolódó tájékoztató tevékenység ellátása;
- l) a koordinált és menetrend-egyeztetett repülőtereken a résidőkiosztás és menetrend-egyeztetés;
- m) a magyar légtér igénybevételéért fizetendő díjjal összefüggő - nemzetközi szerződésben meghatározott - költségalap kezelése.

Egyéb jogszabály alapján ellátott feladatok:

A Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Bizottsági Erő (KFOR) között a Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló Végrehajtási Megállapodás kihirdetéséről rendelkező 2013. évi CCXLVIII. törvényben a Társaság számára meghatározott feladatok ellátása.

A Társaság tevékenysége

A Társaság főtevékenysége: (5223) Légi szállítást kiegészítő szolgáltatás.

A Társaság a főtevékenysége ellátását elősegítő szolgáltató tevékenységeket is elláthat.

A HungaroControl Zrt. a főtevékenységét jelentő légiforgalmi szolgáltatás keretében végzi:

- a Magyarország légterében átrepülő forgalom irányítását,
- valamint a Budapest/Liszt Ferenc repülőtér érkező-induló forgalmának kiszolgálását,
- ezek mellett egyéb piaci alapon működő kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt (például vidéki repülőtereken repüléstájékoztató és légiforgalmi irányítási tevékenység; oktatás).

Az Éves Beszámoló összeállítása

Az Éves Beszámolót a Társaság vezérigazgatója: Szepessy Kornél (1082 Budapest, Corvin sétány 1/B V. em. 2a) önállóan írja alá.

A Társaságnál a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításáért, vezetéséért felelős személy: Lepres Orsolya, bejegyzett könyvvizsgáló (1194 Budapest, Viola u. 27.), MKVK tagsági száma: 005400.

A Társaság könyvvizsgálóinak adatai:

Ernst & Young Könyvvizsgáló Korlátolt Felelősségű Társaság (1132 Budapest, Váci út 20.), MKVK nyilvántartási száma: 001165. A könyvvizsgálatért a könyvvizsgáló által kijelölt felelős személy Bartha Zsuzsanna (5900 Orosháza, Rákóczi út 25.), MKVK tagsági száma: 005268.

A tárgyévi üzleti évre vonatkozó beszámoló könyvvizsgálatáért szerződésben megállapított összeg 7.490 ezer forint+ÁFA. Az egyéb, nem könyvvizsgálói szolgáltatásokért felszámított díjak összege 612 ezer forint + ÁFA.

1.2 Eurocontrol – légiforgalmi díjak speciális elszámolási rendszere

A HungaroControl Zrt. főtevékenységén belül a három fő üzletág:

- Útvonalirányítás (En Route): a Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása,
- Terminálirányítás (TNC): a Budapest közelkörzetében működő Budapest/Liszt Ferenc repülőtéren le- és felszálló légiforgalom irányítása,
- A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtása és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátása.

Az üzletágak bemutatása

Útvonalirányítás – Magyarország légtérében

Magyarország 1992-ben lett tagja az Eurocontrol Multilaterális Egyezménynek, amelynek keretében a szerződő államok vállalták, hogy összehangolt politikát léptetnek életbe közös elszámolási rendszer felállításával az *útvonaldíjak* megállapítására, kiszámlázására, beszedésére és nyilvántartására.

Az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (Central Route Charges Office – CRCO) a tagországok repülési adatszolgáltatásai alapján számlázza a légitársaságok felé az általuk végrehajtott repülésekkel kapcsolatos légiforgalmi díjakat, beszedi azokat, majd átutalja a légiforgalmi szolgáltatóknak. Mindezen tranzakciókról részletes nyilvántartást vezet, amelyet a tagállamok részére havi rendszerességgel elérhetővé tesz. Ezen tevékenység után az útvonalirányítás (En Route) esetében adminisztrációs díj kerül felszámításra, amelyet az adott repülésekkel kapcsolatos útvonaldíjon felül a légitársaságok megfizetnek a havi kiszámlázás során, a Multilaterális Egyezménynek megfelelően.

Terminálirányítás – Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtéren és Budapest közelkörzetében

A 2006-ban életbe lépett Léginavigációs szolgálatok közös díjszámítási rendszerének létrehozásáról szóló 1794/2006/EK Rendelet (2006. december 6.) már a *terminálirányítási díjakra* (TNC) vonatkozóan is tartalmazott kötelező érvényű előírásokat, így ezen díjtételek megállapítása és elszámolása is – az útvonaldíjjal együtt - EU közösségi szabályok hatálya alá került.

A TNC díjakkal kapcsolatos követelések kezelésére az Eurocontrol és Magyarország között létrejött bilaterális megállapodás alapján kerül sor, amellyel kapcsolatban a HungaroControl egy évre vonatkozóan előre meghatározott összeget fizet, és a terminál-költségalapban felszámít a légitársaságok felé.

Koszovói magas légtér irányítása

A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló, Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között létrejött Végrehajtási Megállapodás alapján a Társaság végzi a Megállapodásban kijelölt légtérben az átrepülő forgalom irányítását.

A koszovói irányítás a közös Szerbia-Montenegró-KFOR „En Route” díjszabási zóna keretein belül működik. A szolgáltatásnyújtás bevételeinek és költségeinek elszámolása a közös Szerbia-Montenegró-KFOR költségalapon keresztül történik valamennyi érintett fél szoros együttműködésében, az Eurocontrol útvonal-használati díjak fizetésre vonatkozó elveivel összhangban.

Elszámolási rendszerek

Teljes költségmegtérítési rendszer

2005. december 31-ig a HungaroControl légiforgalmi szolgáltatással kapcsolatos költségei az útvonalhasználati díjakon keresztül térültek meg. A 2006. január 1-jével bevezetésre került terminálirányítási díjra vonatkozó 116/2005. (XII.27.) GKM rendelet rendelkezése szerint a közalkalmazotti díjat a 2006. évtől kezdődően, négy év alatt fokozatosan 100%-ra emelt mértékben kellett megfizetni. A bevezetési időszak alatt a terminálirányítási üzletág költségei fokozatosan kerültek kivonásra az útvonalirányítás költségalapjából.

A bevezetési időszakot követően, 2010. évtől kezdődően sor került az önálló útvonalirányítási (En Route) és terminálirányítási (TNC) költségalapok meghatározására.

2011. december 31-ig a légiforgalmi szolgáltatás költségei az úgynevezett „teljes költségmegtérítési rendszer” keretein belül térültek meg.

A „teljes költségmegtérítési” elszámolási rendszer sajátossága, hogy az egységdíjtétel meghatározásához előzetesen meg kell határozni a következő évre várható forgalom és a szolgáltatás nyújtásához szükséges költségek nagyságát, azonban a forgalom tényleges alakulása, illetve a tényleges költségek nagysága a tervezettől mindig eltér, így az egyes tagállamok esetében a költségek teljes megtérülése adott évre vonatkozóan nem érhető el teljes pontossággal. Bizonyos években bevételhiány, máskor bevétel-többlet keletkezik. A hiány és a többlet kiegyenlítése az úgynevezett „kiigazító mechanizmus” alkalmazásával történik, melynek keretében az adott év (n) bevételének hiánya/többlete elszámolásra kerül, ettől eltérő tagállami szándék hiányában – főszabály szerint az „n+2”-ik évben az egységdíjtétel kalkulációja során. Az adott évben keletkező bevételi többlet/hiány árbevétel a mérlegben elhatárolásra kerül, majd n+2 évben kerül feloldásra.

2014. üzleti évben még a Terminálirányítás, illetve a Koszovói irányítás üzletágak elszámolása a teljes költségmegtérítési rendszeren belül történt, 2015. üzleti évben viszont már csak a Koszovói irányítás költségeinek elszámolása történt a teljes költségmegtérítési rendszeren belül.

Teljesítmény tervezési rendszer

Az útvonalirányítási szolgáltatás (En Route) esetében 2012. január 1. óta, a terminálirányítás (TNC) esetében pedig 2015. január 1-től kezdődően a teljes költségmegtérítés rendszerét felváltotta a *teljesítményrendszer*, amely bizonyos paraméterek mentén kockázati (költség- és forgalomkockázat) elemeket vezetett be a díj meghatározása során. Ez azt jelenti, hogy a tervtől való meghatározott eltérések többé nem számolódnak el automatikusan, hanem a Társaság egyes kockázatokat már maga visel, annak költségei őt terhelik, illetve ő rendelkezik az extra bevételekkel. A teljes költségmegtérítés rendszerében keletkezett egyenlegeket a teljesítményrendszer keretein belül továbbra is el lehet számolni/meg lehet téríteni.

A teljesítményrendszerben az érintett EU-s országoknak előre meghatározott tervezési időszakokra (ún. referencia időszak) teljesítménytervet, azaz költség és forgalmi tervet, és ezekkel együtt négy, előre meghatározott teljesítményterületen (repülésbiztonság, környezetvédelem, kapacitás, költséghatékonyság) teljesítménycélokot kell meghatározniuk. Az adott ország teljesítménytervében meghatározott teljesítménycélok kialakítása során figyelembe kell venni az adott teljesítményterületre uniós szinten kifizetett teljesítménycélokot is.

A teljesítményterületek közül, kiemelkedik a költséghatékonysági terület, elsősorban az ehhez kapcsolódó új kockázatok, illetve pénzügyi hatások miatt. A legfőbb kockázatok, melyek az új rendszerben megjelennek:

1. Költség kockázat

A teljesítménytervben meghatározott reál költségshinthez képest magasabb költséget csak a jogszabályban (1794/2006 EK rendelet, illetve az azt hatályon kívül helyező 391/2013 EU rendelet) meghatározott korlátozott számú esetben van mód érvényesíteni (ezek az ún. „nem kontrollálható költségek”), ellentétben a teljes költségmegtérüléssel rendelkező rendszerrel, ahol az összes tevékenységgel összefüggésben felmerült költséget át lehetett hárítani a szolgáltatást igénybevevő légitársaságokra. Előbbiekből kifolyólag, az árfolyam-mozgásokból adódó kockázatokat sem lehet már az új rendszerben áthárítani a légtérhasználókra. Annak eredményeképp azonban, hogy a teljesítményrendszerben a költség kockázat a reál költségshinthez kapcsolódik, az infláció tervtől eltérő alakulásának kockázatát továbbra is a légitársasági irányítást igénybe vevő légtérhasználók viselik.

2. Forgalmi kockázat

A teljesítménytervben meg kell határozni az adott referencia időszakra vonatkozóan becsült forgalom nagyságát is. A teljesítményrendszer keretei között a forgalmi szint eltéréseiből adódó bevétel kiesést, illetve többletet egy bizonyos szintig már a szolgáltatóknak kell viselniük. Erre egy sávos kockázatmegosztás keretében kerül sor az alábbiak szerint:

Forgalom eltérés nagysága a tervhez képest	Szolgáltató viseli	Légtérhasználó viseli
±0-2%	100%	0%
±2-10%	2% fölötti rész 30%-a	2% fölötti rész 70%-a
±10%-	10% fölötti rész 0%-a	10% fölötti rész 100%-a

A forgalmi eltérés hatásának számítása során vannak olyan tételek, amelyeket nem kell figyelembe venni, azaz ezen esetekben a légtérhasználók viselik teljes mértékben az eltérés kockázatát (meteorológiai költségek, hatósági költségek, nemzetközi hozzájárulások és elszámolási egyenlegek esetében).

A terminálirányítási szolgáltatás tekintetében a vonatkozó uniós jogszabályok alapján 2015-től a Terminálirányítási üzletág is a teljesítményrendszer hatálya alá került. A 391/2013 EU Rendelet alapján tagállami bejelentés esetén a 225.000 mozgásszám alatti repülőterek esetében (ilyen a Liszt Ferenc reptér is) nem kötelező a forgalmi kockázat viselése, az továbbra is a légtérhasználóknál maradhat. Magyarország az erre vonatkozó bejelentést az Európai Bizottság felé 2013 júniusában megtette, így a második referencia periódusban a terminál irányítás kapcsán a forgalmi kockázatot a Társaságnak nem kell viselnie.

1.3 A számviteli politika ismertetése

1.3.1 Az éves beszámoló készítése

A HungaroControl Zrt. a többször módosított, számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli törvény, a továbbiakban: Szt.) alapján könyvvezetésében a kettős könyvvitelt alkalmazza, és éves beszámolót készít december 31-i fordulónappal. Ez a Számviteli törvényben rögzített mérlegből, eredménykimutatásból, és cash flow kimutatást is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Társaság üzleti jelentést is készít.

A mérlegkészítés időpontját a Társaság az üzleti évet követő év március 15. napjával határozza meg. A Társaság üzleti éve a naptári év.

A Társaság „A” típusú mérleget készít. A Társaság az eredménykimutatását összköltség eljárással „A” típus szerint állítja össze. A Társaság nem él a Szt. által biztosított összevonási, részletezési lehetőségekkel, azaz mérlegében, eredménykimutatásában sorokat nem von össze, új sorokat nem szerepeltet.

A Társaság könyveit forintban vezeti, az éves beszámoló pénzneme a forint. Az Eurocontrol részére készítendő költségalap-elszámolás is forintban készül.

A Társaság az Szt. 155.§. 2) alapján könyvvizsgálatra kötelezett.

1.3.2 Alkalmazott értékelési eljárások és módszerek

A Társaság az eszközeit és a forrásait a Számviteli törvénynek megfelelően egyedileg értékeli.

A tárgyi eszközöknél és immateriális javaknál az egyedi értékelés egyedi és csoportos nyilvántartásra épül. Csoportot képeznek azok az eszközök, amelyek fajta, hasznosítási cél, üzembe helyezési időpont, beszerzési érték, illetve előállítási költség, költséghely és felelős megőrző szempontjából azonosnak tekinthetők.

A terv szerinti és a terven felüli értékcsökkenési leírás módjára, az értékvesztés elszámolásának és visszairásának eseteire, valamint az egyes tárgyi eszközök esetében a leírási kulcsok meghatározására vonatkozó részletes szabályokat az Amortizációs politika tartalmazza.

A befektetett pénzügyi eszközök között a tulajdoni részesedés nyilvántartásba vételének időpontja: részvény, üzletrész vásárlása esetén a tulajdonjog megszerzés időpontja. A tulajdonjog megszerzésének időpontja alapítás, tőkeemelés esetén a tulajdoni részesedés cégjegyzékbe való bejegyzésének dátuma. A tartós tulajdoni részesedést jelentő befektetések értékelése egyedileg, mérlegelt átlagár alapján történik. A mérleg fordulónapján értékvesztést számol el a Társaság, ha:

- a tőzsdén és egyéb tőkepiacon jegyzett részesedés esetében – kellően aktív piac esetén – a jegyzés árfolyam tartósan és jelentősen a könyv szerinti átlagos árfolyam alá csökken (a leértékelés a mérlegkészítés időpontjában érvényes jegyzési átlagárfolyamra történik),
- nem jegyzett részesedés esetén a Társaság részesedésére jutó saját tőke értéke tartósan és jelentősen a könyv szerinti érték alá csökken (az értékvesztést a részesedésre jutó saját tőke összegéig számolja el).

Leányvállalatnak vagy közös vezetésű vállalkozásnak minősülő befektetés esetében a részesedés (üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönrel korrigált) értéke a befektetés realizálható értékével kerül összevetésre. Amennyiben a részesedésre jutó saját tőke összege alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönrel korrigált könyv szerinti értéke, meghatározásra kerül a részesedés realizálható értéke. Értékvesztés elszámolására akkor kerül sor, ha

- a realizálható érték tartósan alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel korrigált, illetve a befektetés részére adott kölcsönrel növelt könyv szerinti értéke; és
- a részesedés jövőbeli üzleti kilátásai vagy a működésével kapcsolatos stratégiai tényezők sem támasztják alá a befektetés megtérülését.

A befektetett pénzügyi eszközök között nyilvántartott egyéb, nem kereskedési célúnak minősített *értékpapírok* bekerülési értéke: a vételár, illetve a szerzési érték. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik. Abban az esetben, ha a könyvekben szereplő befektetett pénzügyi eszköz piaci értéke tartósan a könyv szerinti érték alá csökken, a Társaság értékvesztést számol el a piaci érték szintjéig. Az értékvesztést a pénzügyi ráfordítások között kell elszámolni. A Társaság egyedileg minősített lényeges eszközei azok, amelyek a mérlegsor 20%-ának értékét képezik és nagyobbak 5.000 ezer forintnál, továbbá minden, egyedileg lényegesnek minősített eszköz.

A *készleteket* egyedileg értékeli a Társaság. Egyedi értékelésnek minősül a csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközök átlagos beszerzési áron történő értékelése is. A Számviteli törvény szerinti bekerülési értéket a vásárolt anyagok, áruk esetében mérlegelt átlagáras eljárással határozza meg. A Társaság a vásárolt készletek beszerzési árát csökkenti:

- ha a készlet nem felel meg a készletekre vonatkozó előírásoknak (szabvány, szállítási feltételek, szakmai előírás, stb.), az eredeti rendeltetésének, vagy megrongálódott, vagy
- ha a készlet eredeti állapotában nem következett be változás, azonban a Társaság a tevékenységének, az alkalmazott technológiának vagy a piaci körülményeknek a megváltozása miatt a készletet nem tudja az eredeti céljának, rendeltetésének megfelelően felhasználni, és emiatt feleslegessé válik.

Ekkor a készlet értékének csökkenését – a különbözetnek értékvesztéskénti elszámolásával – a becsült eladási ár szintjéig kell elszámolni.

A mérlegben a követelést az elfogadott, az elismert összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt, könyv szerinti értéken kell kimutatni. A vevők és adósok egyedi minősítése alapján az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél (ideértve a hitelintézetekkel, pénzügyi vállalkozásokkal szembeni követeléseket, a kölcsönként, az előlegként adott összegeket, továbbá a bevételek aktív időbeli elhatárolása között lévő követelésjellegű tételeket is) értékvesztést számolunk el – a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján – a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű. A Társaság a minősítést a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján végzi, amelynek során megbecsüli a követelés befolyásának várható százalékát. A minősítés során a követeléseket, kölcsönöket, előlegeket: problémamentesnek / határidőn túlnak / kétesnek / illetve behajthatatlannak minősítjük.

Problémamentes az a követelés, amely esetében egyrészt a fizetési határidő még nem járt le, másrészt a határidőre történő pénzügyi teljesítést – információink, ismereteink szerint – semmilyen körülmény nem gátolja.

Határidőn túli követelésnek minősül az a követelés, amelynél a megállapodás (szerződés, számla) szerinti, vagy egyéb jogszabály alapján előírt fizetési határidő lejárt.

Kétesnek akkor tekinthető a követelés, ha annak realizálása az időpont, illetve az összecszerűség tekintetében a megismert körülmények miatt bizonytalanná vált.

Behajthatatlannak a Szt. 3.§ (4) 10. pontja alapján minősíthető a követelés.

A mérleg fordulónapon fennálló határidőn túli, valamint a kétesnek minősített követelések után, a vevők, adósok egyedi minősítése alapján elszámolandó értékvesztés mértéke: a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű. Az értékvesztés számviteli elszámolása szempontjából Társaságunk vevőnként, adósonként együttesen kisösszegűnek tekinti a 100 ezer forintot meg nem haladó követeléseket. Az értékvesztés összege a csoportosan együttesen is kisösszegű követeléseknél az adós könyv szerinti értékének arányában kerülhet meghatározásra. Az értékvesztést egyéb ráfordításként számoljuk el.

Amennyiben a vevő, az adós minősítése alapján a követelés várhatóan megtérülő összege tartósan és jelentősen meghaladja a követelés könyv szerinti értékét, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést visszairással csökkentjük.

Mind a magyar légtérben, mind a koszovói magas légtérben végrehajtott repülések részére nyújtott légiforgalmi szolgáltatásokkal kapcsolatban a *légitársaságokkal szemben felmerülő követeléseinket* az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (CRCO) kezeli, ő számolja ki, számlázza ki és szedi be a légtér igénybevételéért fizetendő díjakat. A követelések kezelésének keretein belül a CRCO tesz javaslatot a behajtásra teendő intézkedésekre. Az esedékes összeg behajtásával kapcsolatban vagy az Eurocontrol vagy az Eurocontrol kérésére egy Szerződő Állam indíthat peres eljárást. A behajtást vagy peres, vagy peren kívüli eljárással kell végrehajtani. Az Eurocontrol a vevő minősítése alapján listát készít az aktív légtérhasználók kétes kintlévőségeiről. A fizetéseképtelen, csődeljárás alatt lévő légtérhasználók kintlévőségeire 75 %-os, a fennmaradó kétes követelésekre pedig 50 %-os értékvesztés kerül elszámolásra.

A korosító táblában a többi jogcímen megjelenő kintlévőség esetében a rendelkezésre álló ismeretek, vevő minősítése alapján, egyedi mérlegelés alapján kerül meghatározásra az értékvesztés mértéke.

Azon díjtartozások, amelyek az Eurocontrol Pénzügyi szabályzata alapján behajthatatlan követelésnek minősülnek, kivezetésre kerülnek a CRCO követelés nyilvántartási rendszeréből. Ez azonban nem jelent lemondást az adott követelésről. A következő követelések kerülhetnek leírásra:

- A behajtandó összeg alacsonyabb, mint a követelésbehajtás becsült költsége, kivéve, ha az adós még mindig használja a díjköteles szolgáltatást.
- Az adóst az illetékes bíróság csődbementnek vagy fizetéseképtelennek nyilvánítja, és/vagy a bíróság olyan értesülést szerez, hogy az adós vagyona nem elegendő az Eurocontrol (mint biztosítás nélküli hitelező) követeléseinek kiegyenlítésére.
- Az illetékes bíróság nem ad engedélyt csődvédelemre.
- Az adóst törölték felszámolási eljárás nélkül a cégnyilvántartásból.
- Az adós vagyontárgyait bírósági eljárás nélkül pénzzé tették, és a felszámoló bizonyítani tudja, hogy a nettó vagyon nem elegendő az Eurocontrol követeléseinek kiegyenlítésére.
- Az adós nem kutatható fel.

Az 50.000 euró alatti követelések leírását a CRCO igazgatója évente saját hatáskörben engedélyezheti. Az 50.000 euró feletti követelések leírására vonatkozó javaslat évente beterjesztésre kerül az Eurocontrol tagországi vezetőinek ülése, az Enlarged Committee elé elfogadásra.

Útvonal-használati díjak esetében az Eurocontrol által leírásra kerülő tételeket a HungaroControl Zrt. is leírja.

A behajthatatlannak minősített követelések nem képezik az értékvesztés elszámolásának alapját, azokat - legkésőbb mérlegkészítéskor - a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján egyéb ráfordításként le kell írni. Behajthatatlan követelést a mérlegben a Társaság nem mutat ki.

A forgóeszközök közt nyilvántartott értékpapírokat, melyeket a Társaság nem kereskedési célú pénzügyi instrumentumként minősít, beszerzési értékükön (vétélár) vesszük nyilvántartásba. A Társaság által választott egyedi beszerzési áras nyilvántartás beszerzési árai: vétélár, sajátos bekerülési értékek. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik, vagyis az először beszerzett eszközök könyv szerinti értéke kerül először kivezetésre. A kamatozó értékpapír bekerülési (beszerzési) értéke nem tartalmazza a felhalmozott kamat összegét. Minden olyan gazdasági eseményt, melynek hatása a mérlegkészítésig ismertté vált és a mérleg fordulónapon meglévő eszközöket érinti az értékelés során figyelembe vesszük.

A Társaság a valutapénztárba bekerülő *valutát*, a deviza számlára kerülő *devizát*, a külföldi pénzügyi értékre szóló *követelést*, *befektetett pénzügyi eszközt*, *értékpapírt*, illetve *kötelezettséget* a bekerülés napjára, illetve a teljesítés napjára vonatkozó, Magyar Nemzeti Bank által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon számítja át forintra.

A beruházásokhoz kapcsolódó devizakészlettel nem fedezett devizahitelek, devizakötelezettségek évközi realizált és év végi nem realizált árfolyam-különbözeteit a Társaság a beruházások értékének részeként számolja el.

Valós értékelés

A Társaság az európai közösségi szabályozáshoz való közelítés érdekében alkalmazza a *kereskedési célú pénzügyi instrumentumok*, valamint a *fedezeti célú származékos ügyletek* körére a valós értékelés elvét. Az értékesíthető pénzügyi eszközök esetében a Számviteli Törvény lehetőséget ad a valós értékelés alkalmazására, ezzel a lehetőséggel a Társaság nem él. A Társaság csak olyan pénzügyi eszközök és pénzügyi kötelezettségek, illetve ügyletek esetében alkalmazza a valós értéken történő értékelést, amelyek esetében a valós érték megbízhatóan meghatározható. A valós értéken történő értékelést a havi és éves zárások során, a mérleg fordulónapján fennálló információk alapján végzi el.

A fedezeti célú származékos ügyletek értékelése valós értéken történik. A valós érték megállapítása az alábbiak alapján történik (a felsoroltak egyben sorrendet is jelentenek abban az esetben, ha egy adott instrumentum valós értéke több módon is megállapítható):

- tőzsdei jegyzési ár, kellően aktív piac esetén,
- tőzsdén kívüli piaci ár, amely a partner értékelése (Mark-to-Market érték) vagy független felek szabad megállapodása alapján, illetve korábbi tranzakciókkal, árajánlatokkal megfelelően alátámasztva a piaci értékítéletet az értékelés időpontjában megbízhatóan jelzi. A piaci érték a hozamgörbék alapján a várható pénzmozgások diszkontált nettó jelenértékével egyezik meg. Amennyiben ilyen érték rendelkezésre áll, az jobb becslést nyújt a valós értékhez, mint a spot árfolyamok, mivel figyelembe veszi a piac jövőre vonatkozó objektív előrejelzéseit is,

- a pénzügyi instrumentum összetevőinek a piaci ára alapján számított érték,
- a pénzpiaci értékelések során rendszerint használt értékelési eljárásokkal (pl. pénzáramok diszkontált jelenértéke), külső premisszák alkalmazásával számított érték mérleg fordulónapján fennálló piaci értékviszonyok alapján.

Cashflow fedezeti ügyletek valós értéken történő értékelése

A deviza-árfolyam kockázat kezelése céljából megkötött, a légitársaságtól származó Eurós árbevételének forintértékének biztosítására a Társaság cashflow fedezeti ügyleteket köt, mivel a „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárult - egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. Annak érdekében, hogy a magyar számviteli törvény szerint készített beszámoló a fedezeti ügyletek bemutatásában ne mutasson lényeges eltérést az IFRS beszámolási standardok szerint elkészítendő beszámolóban történő bemutatástól, a Társaság a származékos ügyleteit a Számviteli Törvény 59/A-59/F. §-okban szereplő valós értéken történő értékelés szabályai szerint értékeli. Az említett paragrafusok szerint a pénzügyi instrumentumokat a következő csoportokba kell sorolni:

- Pénzügyi eszközöket - a törvény egyéb előírásai szerinti befektetett pénzügyi eszközzé vagy forgóeszközzé történő minősítés érintése nélkül - a következők szerint kell besorolni:
  - a) kereskedési célú pénzügyi eszközök,
  - b) értékesíthető pénzügyi eszközök,
  - c) lejáratig tartott pénzügyi eszközök,
  - d) a gazdálkodó által keletkeztetett kölcsön- és más követelések.
- Pénzügyi kötelezettségeket - a törvény egyéb előírásai szerinti minősítés érintése nélkül - a következők szerint kell besorolni:
  - a) kereskedési célú pénzügyi kötelezettségek,
  - b) egyéb pénzügyi kötelezettségek.

Ezen kategóriák közül valós értéken kell értékelni a kereskedési célú pénzügyi instrumentumokat, illetve a bekerülés időpontjában érvényes, illetve mérlegfordulónapi értékelés esetén a mérlegkészítéskor ismert valós értéken lehet értékelni az értékesíthető pénzügyi eszközöket, amennyiben valós értékük megbízható módon meghatározható. A Társaság az értékesíthető pénzügyi eszközök valós értékelését nem választja.

Az átértékelési különbözetet a saját tőkén belül, az értékelési tartalék részét képező, valós értékelés értékelési tartalékában kell kimutatni a cashflow fedezeti ügylet esetén, jellegétől függően, az ügylethez rendelt követelések, illetve kötelezettségek között kimutatott pozitív, illetve negatív értékelési különbözettel szemben, az ügylet tárgyát képező pénzügyi instrumentum aktuális értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez a megelőző utolsó értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez képest fennálló eltérése összegében (előjelének megfelelően).

A Társaság a cashflow fedezeti ügyleteket minden hónap végén értékeli. A tranzakció értékelését a valós értékelés szabályai alapján végezzük lejáratig minden hónap végén a bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve. A valós érték különbözet az ügylet várható eredménye:

Valós érték különbözet = kötési (határidős) ár – ügylet értékelés napjára vonatkozó piaci ára (valós értéke)

Az értékeléskor keletkezett valós érték különbözet elszámolása hatékony fedezeti kapcsolat esetén csak a mérleget érinti, eredményhatása nincs. A saját tőkén belül a valós értékelés értékelési tartalékaként illetve a származékos ügyletek +/- értékelési különbözethez mutatjuk ki.

Az ügyletek zárásakor az ügyletekkel kapcsolatban a mérlegben és mérlegen kívül felvett követeléseket, kötelezettségeket és a hozzájuk kapcsolódó értékelési tartalékokat és különbözeteket mind vissza kell forgatni. Az ügylet zárásakor keletkezett eredmény elszámolása hatékony kapcsolat esetén a fedezett ügyleten keletkezett árfolyamkülönbözettel szemben nettó módon történik. Az ezen felüli nyereség/veszteség a pénzügyi műveletek nyereségét/veszteségét növeli.

1.3.3 Amortizációs politika

A Társaság a tárgyi eszközöket és az immateriális javakat a Szt. szerinti bekerülési értéken értékelte, csökkentve a Számviteli Politika alapján meghatározott értékcsökkenés összegével. A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

Immateriális javak

A hasznos élettartam, valamint a maradvány érték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet.

A Társaság mérlegében megjelenő immateriális javak jellemző értékcsökkenési kulcsai:

- Vagyon értékű jogok: 20% - 33%
- Szellemi termékek: várható hasznos élettartam alapján, jellemzően 14,5% - 33%

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától. Az értékcsökkenés elszámolására havonta kerül sor a tárgyhónap utolsó napjával.

Negatív üzleti vagy cégértéket a Társaság a könyveiben nem mutat ki.

Tárgyi eszközök

A tárgyi eszközöket beszerzési, előállítási költségen, illetve apportértéken kell állományba venni. A hasznos élettartam, valamint a maradvány érték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet. A 100 ezer forint egyedi beszerzési értéket meg nem haladó tárgyi eszközök értékcsökkenése a használatba vétel időpontjában, egy összegben kerül elszámolásra.

A Társaság mérlegében megjelenő tárgyi eszközök jellemző értékcsökkenési kulcsai:

- Épületek és építmények: 2,5%
- Idegen tulajdonú ingatlanon végzett beruházások: 6%
- Műszaki és számítástechnikai berendezések: 14,5% - 33%
- Járművek: 20%
- Bútorok: 10%
- Egyéb berendezések: 14,5% - 33%

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

A terv szerinti értékcsökkenési leírást megváltoztatja a Társaság, amennyiben az eszközöknél az évenként elszámolásra kerülő értékcsökkenés megállapításakor figyelembe vett körülményekben (bruttó érték, hasznos élettartam, rendeltetésszerű használat) lényeges változás következik be. Lényegesnek tekinthető az a változás, amelynek hatására az egyedi eszköz hasznos élettartama legalább (+/-) 2 évvel, de az éves értékcsökkenési leírás összege minimum 1 millió forinttal megváltozik.

A Társaság nem számol el terv szerinti értékcsökkenést azokra az eszközeire, amelyeknek értéke a használat során nem csökken.

Terven felüli értékcsökkenést számol el a Társaság, ha a vagyoni értékű jog a várható leírási időn belül csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érvényesíthető, ha a szellemi termék és a tárgyi eszköz hiányzik, megrongálódott vagy megsemmisült, ha az immateriális javak és tárgyi eszközök piaci értéke tartósan és jelentősen alacsonyabb a könyv szerinti értéknél.

Az elszámolt piaci értékelésen alapuló terven felüli értékcsökkenést visszairja, ha az alacsonyabb értékelés okai már nem, vagy csak részben állnak fenn. A Társaság visszairást csak az eszközök év végi értékeléséhez kapcsolódóan számol el.

1.3.4 Céltartalék képzési szabályok

A Társaság az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot képez a várható kötelezettségekre, illetve a várható jövőbeni költségekre.

a. Céltartalék képzés a várható kötelezettségekre

Peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére képzett céltartalék

A le nem zárt peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére céltartalék képzésre kerül sor a várható összegben (a perérték és a per várható kimenetelének függvényében meghatározott arány alapján), abban az esetben, ha a mérlegkészítéskor valószínűsíthető, hogy a Társaságnak pénzügyi kötelezettsége keletkezik a jogvita lezárásakor.

b. Hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására képzett céltartalék

A Társaság céltartalékot képez *hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására*. Az így megképzett és beállított céltartalék a Kollektív Szerződés, illetve az Irányítói Életpálya Megállapodáson és jogszabályon alapuló

azon juttatásokat öleli fel, amelyek az Szt. 41. §-a alapján a tárgyévi mérlegfordulónapon valószínű vagy bizonyos, hogy fennállnak, de összegük vagy esedékességük időpontja még bizonytalan.

A céltartalék meghatározása aktuáriusi számítás alapján, a meglévő dolgozói állomány korának és juttatási körének megfelelően, a mintegy 40 éves életpályamodell figyelembevételével történt. A juttatásokra kimutatott biztos jövőbeni kötelezettségek értéke a magyar számviteli előírásoknak megfelelően nem a diszkontált értéken került elszámolásra.

c. Céltartalék képzés várható jövőbeni költségekre

A Társaság céltartalékot képez olyan várható, jelentős költségekre, amelyekről a mérlegfordulónapon feltételezhető vagy bizonyos, hogy a jövőben felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja még bizonytalan és nem sorolhatók a passzív időbeli elhatárolások közé.

A Társaság a fentiek szerint meghatározott jogcímenek képzett valamennyi céltartalékot mérlegkészítéskor – a rendelkezésre álló információk alapján – értékhatártól függetlenül felülvizsgálja, és a felülvizsgálat eredménye alapján értéküket aktualizálja.

1.3.5 Változások a Számviteli Politikában

2015-ben a Társaság Számviteli Politikájában az előző évhez képest nem történt lényeges változás.

Új üzletágként 2014-ben megindult „koszovói szolgáltatásnyújtás” elszámolása a következő:

Árbevétel elszámolása

Koszovó feletti magaslégtérben 2014. április 3-án megindult légiforgalmi szolgáltatás nyújtását a HungaroControl Zrt. NATO kijelölés alapján végzi. A koszovói magaslégtér, más néven KFOR szektor Szerbiával és Montenegróval együtt a Szerbia-Montenegró-KFOR díjzóna része. A közös díjzóna egyszerű konszolidálás eredménye, amelynek a teljes területén ugyanaz a közös átrepülési díj érvényes a légtérhasználókra. A díjzóna tagjai bevételeiket minden egyes repülés után, a költségalapjuk arányában kapják, a Szerbia-Montenegró-KFOR díjszabási zóna közös költségalapjának résztvevőivel kötött külön megállapodásokban rögzített felosztási kulcs alapján.

A Magyarország kormánya és a KFOR közötti végrehajtási megállapodás (kihirdette a 2013. évi CCXLVIII. törvény) alapján speciális elszámolást jelent az, hogy a KFOR szektor esetén nem merülnek fel a felmentett repülések költségei és bevételei, azokat a szerb, illetve montenegrói felek viselik a díjzónára vonatkozóan.

A KFOR szektorban nyújtott légiforgalmi szolgáltatások elszámolása kapcsán keletkező elszámolási egyenlegek érvényesítése a teljes költségmegtérítés szabályai szerint a közös Szerbia-Montenegró-KFOR díjzóna költségalap elszámolásán keresztül történik. Az öt éves kijelölés megszűnését követően fennálló elszámolási egyenlegeket a Társaság továbbra is érvényesítheti a közös díjzónán keresztül.

II. Specifikus Rész

2.1 Mérleghez kapcsolódó kiegészítések

2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK

Immateriális javak

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Vagyoni értékű jogok	6 894 327	8 796 508	28%
Szellemi termékek	63 786	88 719	39%
Immateriális javak	6 958 113	8 885 227	28%

A Társaság a vagyoni értékű jogok között mutatja be azon tevékenységét segítő szoftvereket is, melyek tulajdonjogával nem rendelkezik. Legjelentősebb ezek közül a MATIAS légiirányító szoftver-rendszer, mely folyamatos fejlesztések által az európai jogszabályi követelményeknek megfelel és Európa egyik lefejlettebb ilyen típusú rendszere.

Az immateriális javak nettó értéke az előző évhez képest összességében 28%-kal növekedett. A változás fő okai: egyrészt az aktivált immateriális javakon elszámolt éves értékcsökkenés, másrészt a tárgyévben beszerzett immateriális javak értéke.

Leglényegesebb beruházások: a MATIAS légiforgalmi irányító rendszer következő „upgrade”-jének tárgyévi beszerzési értéke 2.113.395 ezer forint, melyből a befejezetlen állományban lévő érték 898.045 ezer forint 2015. december 31-én. Az A-SMGCS szoftver fejlesztés tárgyévi beszerzési értéke 706.096 ezer forint, amelynek értéke 2015. december 31-én teljes egészében befejezetlen állományban szerepel.

Az immateriális javak részletes állományváltozását a **4.2. sz. melléklet** tartalmazza.

Tárgyi eszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	7 287 606	8 410 461	15%
Műszaki berendezések, gépek, járművek	4 442 484	4 281 732	-4%
Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	1 147 014	1 544 956	35%
Beruházások, felújítások	1 352 782	2 312 119	71%
Beruházásokra adott előleg	14 324	0	-
Tárgyi eszközök	14 244 210	16 549 268	16%

A tárgyi eszközök nettó értéke 16%-os növekedést mutat a 2014. december 31-hez viszonyítva. Lényeges változás az ingatlanok nettó értékében, valamint a befejezetlen beruházások állományának növekedésében volt. Az ingatlanok nettó értékének 15%-os növekedését az ANS I. épület 2015. évi felújítása eredményezte. A befejezetlen beruházások december 31-i értékeit részletező táblában mutatjuk be a „Befejezetlen Beruházások” részben.

A Tárgyi eszközök 2015. évi állományváltozásait a **4.3. sz. melléklet** tartalmazza.

A Társaság üzembe helyezett eszközeire kizárólag lineáris módszerrel számol el terv szerinti értékcsökkenési leírást. A tárgyévben tárgyi eszközökre elszámolt értékcsökkenési leírás értéke 1.744 millió forint.

Ingatlanok

A Társaság alapításakor az irányításhoz használt épületeit és építményeit a Kincstári Vagyon Igazgatóságtól vagyonkezelési szerződés alapján vagyonkezelésbe kapta. A Társaság a kincstári vagyon részét képező eszközöket vagyonkezelésbe vételkor az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek között kimutatott 4.558.395 ezer forint kötelezettséggel szemben vette állományba.

A Társaságnak a vagyonkezelési szerződése és a 254/2007. (X.4.) az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló kormányrendelet alapján a fennálló hosszú lejáratú kötelezettség és a vagyonkezelte eszközök nettó értékének különbözetéig visszapótlási kötelezettsége keletkezik. Ebben 2013. június 28. hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása változást hozott, miszerint az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelő a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesül. Ennek eredményeképpen a Társaságnál a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettség értéke elengedett kötelezettségnek minősül, azt a Társaság a hosszú lejáratú kötelezettség csökkentésével szemben a rendkívüli bevételek között mutatja ki.

Az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2015. december 31-én 3.908.924 ezer forint, kincstári vagyon részét képező, vagyonkezelésben lévő eszközök záró bruttó értéke 6.445.178 ezer forint, záró nettó értéke 4.128.993 ezer forint. (Évközi mozgásaikat a **4.3. sz. mellékletben** mutatjuk be részletesen.)

A 2015. évben keletkező visszapótlási kötelezettség elengedése miatt elszámolt rendkívüli bevétel értéke: 218.045 ezer forint.

Az ingatlanok nettó értéke 15%-os növekedést mutat. Melynek okai:

- a vagyonkezelésbe vett ingatlanok bruttó értéke 1.035.116 ezer forinttal nőtt a tárgyévi aktiválások következtében. A legjelentősebb beruházás az ANS I épület felújítása volt, amelynek tárgyévi aktivált értéke 996.375 ezer forint,
- a saját ingatlanok bruttó értéke 484.234 ezer forinttal nőtt a tárgyévi aktiválások következtében,
- a tárgyévben elszámolt terv szerinti értékcsökkenés a vagyonkezelte ingatlanokkal kapcsolatban 218.045 ezer forint, a saját tulajdonú ingatlanok esetében 178.450 ezer forint.

Műszaki Berendezések

A műszaki berendezések, gépek, járművek nettó értéke 4%-os csökkenésének oka egyrészt az eszközcsoportra elszámolt 938.198 ezer forint terv szerinti értékcsökkenési leírás, mellyel szemben összesen 777.816 ezer forint értékű beruházás került aktiválásra. Ezek tartalmazták többek között az ANS I épület felújítása kapcsán beszerzett új irányítástechnikai eszközöket, irányító pultokat, a navigációs állomások új DME berendezéseit, meteorológiai mérő berendezéseket, illetve a rádió és radarjelek továbbítására alkalmas multiplexer berendezéseket. A műszaki berendezések értéke nem tartalmazza a még nem aktivált beruházási tételeket, melyet a „befejezetlen beruházások” alcím alatt mutatunk be.

Egyéb Berendezések

Az egyéb berendezések, gépek, járművek nettó értéke 35%-os növekedésének oka a 409.549 ezer terv szerinti értékcsökkenési leírással szemben aktivált összesen 809.386 ezer forint értékű eszköz. Ide tartoztak az ANS I épület felújítása kapcsán aktivált műszaki eszközök, a CRDS új szimulációs központjában elhelyezett konzolok, informatikai hálózati rendszerek és eszközök, valamint a navigációs állomások biztonságtechnikai rendszereinek beszerzései.

Befejezetlen Beruházások

A tárgyi eszközökön végzett befejezetlen beruházások értéke lényeges, 71%-os növekedést mutat 2014. december 31-hez képest. Ennek oka, hogy 2015. december 31-én több, jelentős beruházás volt folyamatban:

2015. december 31-én folyamatban lévő beruházások

adatok eFt-ban

Befejezetlen beruházások állománya	2014.12.31	2015.12.31
1. MATIAS rendszer fejlesztése	2 312 738	898 045
2. A-SMGCS szoftver fejlesztése	0	706 096
3. CWP recording rendszer	110 345	171 425
4. Egyéb még nem aktivált immateriális javak	71 109	53 421
IMMATERIÁLIS JAVAK FEJLESZTÉSEI	2 494 192	1 828 987
5. MATIAS rendszer hardver elemei	52 336	492 414
6. A-SMGCS rendszer hardver elemei	0	474 018
7. TAR1 berendezés felújítása	0	469 933
8. ATM rádiórendszer bővítése	280 149	280 153
9. Egyéb ingatlanokon végzett beruházások	649 129	130 377
10. Egyéb beruházások	34 640	188 266
11. CWP recording rendszer hardver elemei	133 380	133 380
12. Hangkommunikációs rendszer kiterjesztése	50 890	77 162
13. ANS-III jégakkumulátor rendszer	35 861	35 861
14. ATM IP Voice tervezés	30 555	30 555
15. Navigációs távvezérlő központ modernizálása	44 469	0
16. CPDLC infrastruktúra - ATN routerek	41 373	0
TÁRGYI ESZKÖZÖK BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁSAI	1 352 782	2 312 119
Összes folyamatban lévő beruházás	3 846 974	4 141 106

A 2015. december 31-én folyamatban lévő beruházások közül a légiforgalmi irányításban használt MATIAS rendszer fejlesztése, az A-SMGCS szoftver fejlesztése, a CWP recording rendszer fejlesztése, illetve az Egyéb még nem aktivált immateriális javak összesen 1.828.987 ezer forint értékben az immateriális javak fejlesztései, míg a tárgyi eszközök befejezetlen beruházásainak értéke 2.312.119 ezer forint, ami az egyéb épületeket és műszaki eszközöket érintő beruházásokat, felújításokat tartalmazza.

2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK

Befektetett pénzügyi eszközök között kimutatásra kerül a HungaroControl Zrt. tartós részesedése kapcsolt vállalkozásban, egyéb tartós részesedése, valamint a 2015. év során beszerzett hosszú lejáratú állampapírok összege. A munkáltatói lakásépítési kölcsönökkel kapcsolatban még nyitott összegek a rövid lejáratú kötelezettségek között szerepelnek, mivel azok 2016. évben várhatóan visszafizetésre kerülnek.

Befektetett pénzügyi eszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31
Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	6 370	6 370
Egyéb tartós részesedés	1 889	1 879
Munkáltatói lakásépítési-felújítási kölcsön	90	0
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	0	3 344 441
Befektetett pénzügyi eszközök	8 349	3 352 690

Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban

2011. május 26-án megalapításra került a HungaroControl Zrt. és a svéd Entry Point North AB – akadémia közös vállalatként az Entry Point Central Korlátolt Felelősségű Társaság (EPC Kft.). 2011 szeptemberétől ez a cég végzi a légiforgalmi irányítók alapképzését. A HungaroControl Zrt. tulajdonosi részesedése az EPC Kft-ben 49%, mindazonáltal a Társasági szerződésben megszabott szavazati jogok alapján a Társaság jogosult az EPC Kft. ügyvezetőjének kiválasztására, valamint a taggyűlés az összes lényeges üzletpolitikai kérdésben csak egyhangúlag dönthet. Ezen indokok alapján a jogokat a két tulajdonos paritásos alapon gyakorolja, tehát az EPC Kft. közös vezetésű vállalkozásnak minősül. Adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

EPC Kft.

adatok eFt-ban

	Adatok	Záró 2014.12.31	Záró 2015.12.31
Gazdasági társaság neve	Entry Point Central Kft.		
Székhelye:	1185 Budapest Igló u. 33-35.		
Alapítás:	2011. május 26.		
Tőkeszerkezet:	Saját tőke (eFt)	96 672	142 815
	Jegyzett tőke (eFt)	1 000	1 000
Tartalékok:	Tőketartalék	12 000	12 000
	Eredménytartalék	45 180	83 672
	Mérleg szerinti eredmény	38 492	46 143
Tulajdonosok részesedés aránya:	HungaroControl Zrt.	49%	49%
	Entry Point North AB	51%	51%

A Társaság a Szt. 119. § 2) bekezdésében adott felmentési lehetőséggel élve nem készít konszolidált beszámolót, mivel a társasági beszámoló az EPC Kft. konszolidálásba történő bevonása nélkül is megbízható és valós képet ad a csoport vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetéről.

Egyéb tartós részesedés

A Társaság 2014. október 17-én Ausztria, Cseh Köztársaság, Horvátország, Szlovákia és Szlovénia légiforgalmi szolgálataival közösen írta alá a „FAB CE Aviation Services Ltd.” vállalat alapító dokumentumait. A közös vállalat feladata a FAB CE Program végrehajtásának támogatása, a régió közös légi közlekedési projektjeinek menedzselése. A vállalat törzstőkéje: 36.000 euró, melyből a HungaroControl Zrt. részesedésének értéke: 6.000 euró. A vállalat székhelye: Zgornij Brnik 130 N, 4210 Brnik – Ljubjanai Repülőtér, Szlovénia.

2.1.3 KÉSZLETEK

Készletek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Tartalékalkatrészek	89 780	105 592	18%
Egyéb anyagok	31 698	26 113	-18%
Közvetített szolgáltatások	0	63	-
Készletek	121 478	131 768	8%

A készletek 2015. december 31-i záró állománya 8%-kal növekedett. A növekedés oka a navigációs állomások üzemeltetéséhez 2015. évben beszerzett és fel nem használt tartalékalkatrészek értéke 12.762 ezer forint.

A tartalékalkatrészek készletcsoport a püspökladányi és kőrishegy radarállomáshoz, illetve a navigációs állomások működtetéséhez beszerzett tartalék anyag készletet tartalmazza. A Társaság az egyéb anyagok között jeleníti meg a cég működéséhez beszerzett és raktározott készleteket, melyek záróállományát a mérlegkészítéshez felvett leltár alapján számoljuk el.

2015. év során a Társaság nem számolt el a készletekre értékvesztést.

2.1.4 KÖVETELÉSEK

Követelések

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Vevők	6 460 268	5 538 227	-14%
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	3 091	2 168	-30%
Egyéb követelések	1 518 576	1 052 442	-31%
Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete	522	16 236	3010%
Követelések	7 982 457	6 609 073	-17%

A Társaság követeléseit a Vevőkkel szembeni, a Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni követelések, az Egyéb követelések, valamint a Társaság fedezeti ügyleteinek valós értékeléséből származó követelés jellegű, pozitív értékelési különbözet mérlegsorok alkotják.

A Társaság Követeléseinek 17%-os csökkenése egyrészt a Vevők értékének 14%-os csökkenésére, másrészt az Egyéb követelések 31%-os csökkenésére vezethető vissza.

A Követelések egyes tételeit az alábbiakban mutatjuk be:

Vevők

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Belföldi vevők	89 346	69 404	-22%
Belföldi vevők értékvesztése	-77 821	-64 576	-17%
Nettó belföldi vevők	11 525	4 828	-58%
Külföldi vevők	7 202 465	5 920 449	-18%
Külföldi vevők értékvesztése	-753 722	-387 050	-49%
Nettó külföldi vevők	6 448 743	5 533 399	-14%
VEVŐKÖVETELÉSEK ÖSSZESEN	6 460 268	5 538 227	-14%

A Belföldi vevők között megjelenő vevőkövetelések értékében az egyéb értékesítésekből származó követelések jelennek meg. A mérlegben a vevőkövetelések a megképzett értékvesztés-állománnyal csökkentve kerülnek kimutatásra.

A Társaság Külföldi vevőállományának több, mint 99%-át a légitársaságokkal szemben fennálló követelésállomány jelenti:

Légitársaságokkal szembeni követelések

Megnevezés	EUR	eFt	Záróárfolyam
Eurocontrol követelésállomány 2014.12.31	22 479 121,74	7 078 451	314,89
2014.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-2 392 860,01	-753 488	314,89
Eurocontrol Nettó követelés 2014.12.31.	20 086 261,73	6 324 963	314,89
Eurocontrol követelésállomány 2015.12.31	18 832 359,32	5 896 788	313,12
2015.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-1 236 066,71	-387 037	313,12
Eurocontrol Nettó követelés 2015.12.31.	17 596 292,61	5 509 751	313,12

A légiforgalmi díjkövetelések mérlegben kimutatott értékének csökkenését a következő tényezők magyarázzák:

- Annak ellenére, hogy a 2015. évi forgalom jelentősen meghaladta a 2014. év azonos időszakának forgalmát, az euróban kiszámlázott követelések értéke csökkent, mivel mind a forintos egységdíjak, mind az eurós egységdíjak alacsonyabbak voltak 2015 utolsó két hónapjában, mint 2014 végén (En Route egységdíj esetében 36 euró vs. 41 euró). 2014.év végén a le nem járt (november-december havi repülésekből származó) követelések eurós értéke 17,8 millió euró, míg 2015. november-decemberi repülésekből származó követelések euróban kiszámlázott értéke: 16,7 millió euró.
- Az értékéléshez használt év végi átlagárfolyam 1,77 forinttal volt alacsonyabb 2015. december 31-én, mint az előző üzleti év végén.
- Továbbá, 2015-ben leírásra kerültek a behajthatatlanná vált követelések, illetve kivezetésre került a rájuk korábban megképzett értékvesztés-állomány, mindkettő 1,3 millió euró nagyságrendben, az eredményre ez azonban csak 19 millió forint hatással volt.

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés

adatok eFt-ban

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés	EUR	eFt	Záróárfolyam
2014. évi záróállomány	2 392 860,01	753 488	314,89
2015. évi feloldás	-29 814,71		
2015. évi kivezetés	-1 296 378,85		
2015. évi képzés	169 400,26		
2015. évi záró értékvesztés állomány	1 236 066,71	387 037	313,12

A légitársaságokkal szembeni követelésekre történő értékvesztés elszámolására az Eurocontrol Központi Útvonal Iroda (CRCO) egyedileg történő adósminősítése és elszámolása alapján kerül sor. 2015. év során értékvesztés feloldásra a befolyások miatt, kivezetésre pedig a behajthatatlan követelések leírása kapcsán került sor.

Egyéb követelések bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Általános Forgalmi Adó Követelés	1 343 010	957 487	-29%
Társasági adó elszámolása	117 468	33 250	-72%
TNC elszámolásból eredő, Eurocontrolal szembeni követelés	36 223	20 783	-43%
Egyéb különféle követelések	11 960	12 487	4%
Helyi adók elszámolása	700	12 416	1674%
Kifizetőhely TB-vel szembeni elszámolási számla	4 748	7 578	60%
Egyéb (adók, egyéb különféle követelés, előleg)	2 303	6 421	179%
Külföldön felszámított adó elszámolásából követelés	1 720	1 716	0%
GKM-HC 2007.01.01 előtti kötelezettségek elszámolása	244	237	-3%
Munkáltatói lakásépítési-felújítási kölcsön nyújtása	200	67	-67%
Egyéb követelések	1 518 576	1 052 442	-31%

Az egyéb követelések értéke 2014. december 31-hez viszonyítva több mint 466 millió forint értékű, csökkenést mutat. Ennek fő oka a 4. negyedéves visszaigényelhető ÁFA értékének 385 millió forintos csökkenése, mivel 2014-ban jelentős visszaigényelhető követelés keletkezett a MATIAS rendszer fejlesztése, az ANS I épület és egyéb beruházásokhoz, valamint a 2. féléves vagyonkezelési díjhoz kapcsolódó szállítói számlákra felszámított ÁFA-ból.

Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

A rövid lejáratú követelések között kimutatott „Szarmazékos ügyletek pozitív értékelési különbözete” a 2015. december 31-én nyitva álló cashflow fedezeti ügyleteink mérlegfordulónapi pozitív valós értéke, mely a saját tőkén belül megjelenő „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékával” szemben számolódik el az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek, részletes bemutatása a 3.1.1. pontban található.

2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK

Értékpapírok

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Diszkont kincstárjegyek	10 562 660	13 704 963	30%
Értékpapírok	10 562 660	13 704 963	30%

A banki partnerkockázat további mérséklése érdekében a Társaság a rövid távú finanszírozáshoz nem szükséges pénzeszközök jelentős részét különböző - éven belüli – lejáratú, a Magyar Állam által kibocsátott diszkontkincstárjegybe fektette. Az év végén meglévő diszkontkincstárjegy állomány 13.705 millió forint, amely a 2015. december 31-én fennálló szabad pénzeszköz állomány 65%-át teszi ki.

2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK

Pénzeszközök

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Pénztár, csekkek	1 181	1 011	-14%
Pénztár	1 037	1 011	-3%
Valuta pénztár	144	0	-100%
Bankbetétek	8 198 497	3 827 343	-53%
Elszámolási betétszámla (HUF)	244 336	155 200	-36%
Lekötött betétek (HUF)	7 946 899	3 438 844	-57%
Devizás lekötött betétek	0	16 658	-
Deviza elszámolási betétszámla	7 262	216 641	2883%
Pénzeszközök	8 199 678	3 828 354	-53%

A Társaság pénzügyi, likviditási helyzete stabil. A rendelkezésre álló pénzeszközállomány kimutatott csökkenése a bázis évhez képest 4.371 millió forint, aminek az az oka, hogy a Társaság szabad pénzeszközeinek egy részét éven belüli lejáratú állampapírokba (13.705 millió forint), másik részét pedig éven túli lejáratú államkötvényekbe fektette (3.344 millió forint). Az éven belüli lejáratú állampapírok értéke nem a pénzeszközök között, hanem a rövid lejáratú „Értékpapírok” mérlegsoron, míg az éven túli lejáratú államkötvények értéke pedig a befektetett pénzügyi eszközök között a „Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír” soron jelenik meg. Az így számított likvid pénzeszközök és értékpapír-befektetések összértéke összesen 2.115 millió forinttal nőtt.

A Társaság Számviteli törvény szerinti, **2015. évi Cashflow kimutatását a 4.1. sz. melléklet** tartalmazza.

2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

A Társaság 2014. és 2015. december 31-i aktív időbeli elhatárolás állománya a következő:

Aktív időbeli elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Bevételek aktív időbeli elhatárolása	2 151 915	2 327 205	8%
Elszámolási egyenlegek	641 257	1 453 399	127%
Felmentett repülések	1 227 621	740 518	-40%
Kamat elhatárolások	78 079	120 093	54%
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	204 958	13 195	-94%
Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	651 637	672 258	3%
Költségek, ráfordítások elhatárolása	651 637	672 258	3%
Aktív időbeli elhatárolások	2 803 552	2 999 463	7%

Az aktív időbeli elhatárolások tételeinek magyarázata:

Költségalap elszámolási egyenlegek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Egyenleg 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Egyenleg 2015.12.31
2013. évi Útvonal elszámolási egyenleg	336 027	-336 027		0
2014. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenlege	305 230	-71 791		233 439
2015. évi Útvonal elszámolási egyenleg			1 183 066	1 183 066
2015. évi TNC elszámolási egyenleg			36 894	36 894
Elszámolási egyenlegek	641 257	-407 818	1 219 960	1 453 399

Az aktív időbeli elhatárolások 7%-os növekedésének fő oka a fent kimutatott elszámolási egyenlegek növekedése. A 2015. év során összesen 408 millió forint értékben került feloldásra, azaz a 2015. évi egységdíjakban érvényesítésre a 2013. és 2014. évek során megképzett alulfinanszírozási egyenlegek, míg a 2015. évben megképzett alulfinanszírozási egyenleg összesen 1.220 millió forint, melynek túlnyomó része (1.005 millió forint) a nem kontrollálható költségek érvényesítéséből származik.

A kiegészítő melléklet **1.2 pontjában** részletesen bemutattuk az **Eurocontrol speciális elszámolási rendszerét**, illetve a velejáró speciális elszámolási egyenlegek keletkezésének okát. A **2.2.1 pontban** pedig részletesen bemutatjuk a 2015. évben feloldásra, illetve megképzésre került elszámolási egyenlegeket.

Felmentett repülések elhatárolt bevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Egyenleg 2014.12.31	2015. évi befolyás	2015. évi képzés	Egyenleg 2015.12.31
2009 évi felmentett repülések	348 654	-348 654		0
2010 évi felmentett repülések	15 750	-15 750		0
2012 évi felmentett repülések	30 328	-30 328		0
2013 évi felmentett repülések	446 485	-428 798		17 687
2014 évi felmentett repülések	386 404			386 404
2015 évi felmentett repülések			336 427	336 427
Felmentett repülések összesen	1 227 621	-823 530	336 427	740 518

A léginavigációs szolgálatok közös díjszámítási rendszerének létrehozásáról szóló 1794/2006/EK rendelet 9. cikk (4) bekezdése, illetve az azt követő 391/2013/EU bizottsági rendelet 10. cikk (5) bekezdése alapján a tagállamok biztosítják a léginavigációs szolgáltatók számára a léginavigációs díjak fizetése alól mentességet élvező repülésekkel kapcsolatban felmerült költségeinek megtérülését.

A 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat a magyar légtér igénybevételéért fizetendő díjak fizetésével és a léginavigációs szolgálat biztosításának költségeivel összefüggő feladatokat szabályozza. A nevezett kormányhatározat alapján a n. év felmentett repüléseinek díját n+2. évben kell megtérítenie az érintett Minisztériumoknak.

A felmentett repülések díjszámítása az Eurocontrol által a HungaroControl részére külön igazolt szolgáltatási egység számok alapján az auditált költségalap elszámolás során keletkező egy szolgáltatási egységre jutó költségek figyelembevételével történt.

A felmentett repülésekből nyitva álló költségtérítési igények közül 823.530 ezer forint 2015-ben a mérlegkészítés dátumáig befolyt. A 2014. évi elszámolás során megállapított, díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítése a 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat alapján 2016-ben esedékes, a 2015. évi díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítése pedig 2017-ban lesz esedékes.

A felmentett repülések egyéb bevételként elszámolt összege 2014. és 2015. év vonatkozásában a következő táblázatban felsorolt jogcímek szerint történt:

Felmentési jogcímek	2014		2015	
	Repülési egység	Érték (ezer Ft)	Repülési egység	Érték (ezer Ft)
Útvonalirányítás – jogcímenként				
Körrepülések	424,22	4 142	490,68	4 618
Két tonna alatti léggépjárművek	300,30	2 932	276,62	2 604
Tagállamok Katonai repülései	10 066,63	98 296	8 830,98	83 120
Navigációs berendezések kalibrálása	1,49	15	10,11	95
Kutató-Mentő repülések	5,58	54	3,91	37
Diplomáciai repülések	1 318,68	12 876	1 642,70	15 462
VFR (Látvarepülés)	8,90	87	13,90	131
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	25 165,17	245 729	23 150,79	217 903
Egyéb	0,00	0	0,00	0
Útvonalirányítás- Felmentett repülések	37 290,97	364 131	34 419,69	323 970
Terminálirányítás – jogcímenként				
Körrepülések	73,36	6 040	85,51	6 362
Két tonna alatti léggépjárművek	3,09	254	3,07	228
Tagállamok Katonai repülései	127,12	10 467	23,93	1 780
Navigációs berendezések kalibrálása	0,25	21	0,50	37
Kutató-Mentő repülések	0,00	0	0,00	0
Diplomáciai repülések	18,26	1 503	24,80	1 845
VFR (Látvarepülés)	0,38	31	0,58	43
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	48,06	3 957	29,06	2 162
Terminálirányítás - Felmentett repülések	270,52	22 273	167,45	12 457
Felmentett repülések összesen	37 561,49	386 404	34 587,14	336 427

Kamat elhatárolások

Kamat elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
2014. évet érintő kamat elhatárolások	78 079	-78 079	0	0
2015. évet érintő kamat elhatárolások	0	0	120 093	120 093
Kamat elhatárolások	78 079	-78 079	120 093	120 093

Az év végén elhatárolt kamatbevételek növekedésének oka, hogy a Társaság több mint 2 milliárd forinttal magasabb pénzügyi befektetési állománnyal rendelkezett 2015. december 31-én, mint 2014. december 31-én.

Bevételek egyéb aktív elhatárolásai

Bevételek egyéb aktív elhatárolásai

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
2014. évet érintő elhatárolások	204 958	-203 953	0	1 005
2015. évet érintő elhatárolások	0	0	12 190	12 190
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	204 958	-203 953	12 190	13 195

A bevételek egyéb aktív elhatárolásai között 2014. december 31-én elhatárolásként jelenik meg az inflációs pótlék elszámolási különbözetből eredő bevétel-elhatárolás 183 millió forint értékben, mely nagy része 2015-ben feloldásra került. 2015. december 31-én megjelenő egyenlegben a 2015-re még járó, de a mérleg fordulónapig ki nem számlázott árbevétel illetve mérlegkészítésig pénzügyileg rendezett egyéb bevétel jelenik meg.

Költségek és ráfordítások elhatárolása

Költségek, ráfordítások elhatárolása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Anyagjellegű ráfordítások	651 637	-651 637	628 276	628 276
Személyi jellegű ráfordítások	0		43 982	43 982
Költségek, ráfordítások elhatárolása	651 637	-651 637	672 258	672 258

Az anyagjellegű ráfordítások között azok a költségek szerepelnek, melyek tárgyidőszakban kerültek számlázásra, de következő időszak költségeit terhelik. Ilyenek többek között a folyóirat előfizetések, on-line szolgáltatások, ingatlanok bérleti díjai, szoftvertámogatások, biztosítási díjak, tagdíjak stb. Az anyagjellegű ráfordítások 2015. év végi elhatárolás állománya közel azonos mértékű a 2014. év végi állománnyal.

A személyi jellegű ráfordítások aktív időbeli elhatárolásai között azok a tárgyévben számfejtett költségek szerepelnek, melyek a következő időszak költségeit terhelik. 2015. december 31-én ilyenek voltak a munkaviszony megszűnéshez kapcsolódó költségek, járulékok, melyek esetében a munkaviszony befejező időpontja átnyúlik a következő időszakra. 2014. december 31-én nem volt ilyen tétel.

2.1.8 SAJÁT TŐKE

Saját tőke

adatok eFt-ban

Megnevezés	Saját tőke ÖSSZESEN	Jegyzett tőke	Eredmény tartalék	Lekötött tartalék	Értékelési tartalék	Mérleg szerinti eredmény
Egyenleg 2014. 12. 31-én	27 566 010	20 201 600	4 227 063	1 764 079	-150 765	1 524 033
2014. évi mérleg szerinti eredmény átvezetése eredménytartalékba	0	0	1 524 033	0	0	-1 524 033
Vagyonkezelési szerződés alapján fennálló visszapótlási kötelezettség fedezetére lekötött tartalék feloldása az eredménytartalék javára	0	0	0	0	0	0
Pótbefizetés egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásba	-3 110	0	-3 110	0	0	0
Fejlesztési tartalék feloldása miatt átvezetés eredménytartalék és lekötött tartalék között	0	0	889 772	-889 772	0	0
Cash-Flow fedezeti ügyletek valós értékelési tartaléka	142 770	0	0	0	142 770	0
2015. évi mérleg szerinti eredmény	3 149 379	0	0	0	0	3 149 379
Záró állomány 2015. 12. 31-én	30 855 049	20 201 600	6 637 758	874 307	-7 995	3 149 379

Jegyzett tőke

A Társaság jegyzett tőkéje nem változott.

Visszapótlási kötelezettség fedezetére lekötött tartalék

A Társaság a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel fennálló vagyonkezelési szerződése és a 254/2007. (X.4.) Kormányrendelet értelmében a visszapótlási kötelezettsége fedezetére visszapótlási tartalékot képezett 2013. június 27-ig. 2013. június 28-tól az Állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény 27.§ (8) bekezdése értelmében a HungaroControl, mint közfeladatot ellátó vagyonkezelő, a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól mentesül, így további lekötött tartalék képzése nem volt indokolt. 2013. június 27-ig a vagyonkezelésbe átvett eszközök főkönyvben szereplő nettó értéke (csökkentve a támogatásból finanszírozott értékkel) és a kapcsolódó hosszúlejáratú kötelezettségek közötti különbözet értékének megfelelő összeget az eredménytartalékból a lekötött tartalékba kellett vezetni. A Társaság a 2013. évi mérlegében kimutatott visszapótlási kötelezettsége 947.707 ezer forintot mutatott. 2014. során a Társaság a visszapótlási kötelezettsége teljesítéseként 73.400 ezer forint értékű befejezett felújítást aktivált vagyonkezelt ingatlanjaira, így a 2014. december 31-én kimutatott visszapótlási kötelezettség értéke 874.307 ezer forint, mely összeg a lekötött tartalékok között jelenik meg. 2015-ben a Társaság és az MNV Zrt. között fennálló vagyonkezelési szerződés módosítására került sor, mely alapján a 2015-ben teljesített visszapótlásra eső tartalékok feloldása csak külön elszámolási megállapodás megkötése után lehetséges. A Társaság 2015-ben több mint 1.005 millió forint értékű beruházást aktivált a vagyonkezelt eszközök fejlesztéseként, azonban az ehhez kapcsolódó elszámolási megállapodás megkötése csak 2016 során várható, így a 2014. év végén fennálló visszapótlási kötelezettség fedezetére lekötött tartalék nem került feloldásra.

Fejlesztési tartalék

Szintén a Lekötött Tartalékok között mutatta ki a Társaság a Tao. törvény alapján megképzett Fejlesztési tartalékot. Fejlesztési tartalék a beruházások fedezetére képezhető, a képzés évében a társasági adóalap megállapításakor csökkentő jogcímként veendő figyelembe, azaz a

Társaságnak a beruházás idejére „előrehozott értékcsökkenés” formájában átmeneti kedvezményt jelent. Felhasználására 4 éven belül, a megvalósított beruházás évében kerülhet sor. A 2014. december 31-én a lekötött tartalékok között szereplő fejlesztési tartalék értéke 889.772 ezer forint volt, melynek teljes összege a 2015. évi beruházások megvalósításával feloldásra került.

Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka

A saját tőkén belül kimutatott Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka soron szereplő -7.995 ezer forint a Társaság 2015. december 31-én nyitva álló, hatékony cashflow fedezeti ügyleteinek negatív valós értéke, mely az Szt. 59/E. §. értelmében a tőkében a „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékával” szemben számolódik el mérlegfordulónapi értékeléskor. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek részletes bemutatása a 3.1.1. pontban található.

Mérleg szerinti eredmény

A 2015. évi adózott eredmény 4.149.379 ezer forint. 1.000.000 ezer forint osztalék fizetés figyelembe vétele mellett a 2015. évi mérleg szerinti eredmény: 3.149.379 ezer forint.

2.1.9 CÉLTARTALÉKOK

A céltartalékok 2015. évi záró állománya 482 millió forinttal alacsonyabb, mint a 2014. december 31-i záróállomány. A céltartalékok jogcímenkénti nyitó állományát, 2015. évi feloldását, 2015. évi képzését és záró állományát összefoglalva az alábbi táblázat mutatja be:

Céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék	4 719 766	-1 806 551	1 354 118	4 267 333
Egyéb képzett céltartalékok	892 194	-759 815	763 333	895 712
Jogi perekre képzett céltartalékok	38 000	-33 054	0	4 946
Céltartalék várható kötelezettségekre	5 649 960	-2 599 420	2 117 451	5 167 991

A Céltartalékok fő kategóriáiban történő változásokat az alábbiakban mutatjuk be részletesen:

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék

adatok eFt-ban

Ügy	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Aktuáriusi céltartalék a régi Kollektív Szerződés és Irányítói életpálya megállapodás alapján a régi rendszerben maradó munkavállalókra	134 043	-67 614	6 234	72 663
2013. évben hatályba lépett KSZ és IÉM alapján a munkavállalóknak járó "Induló összeg" fedezetére képzett céltartalék	3 840 542	-1 569 062	0	2 271 480
2013-ban hatályba lépett IÉM alapján a 2014. és 2015. évi megszolgált összegek fedezetére képzett céltartalék	595 917	-97 513	281 036	779 440
2013-ban életbe lépett KSZ alapján az „Üzemi baleset” fedezetére képzett céltartalék	95 884	-18 966	9 137	86 055
2013-ban életbe lépett KSZ életpálya juttatás céltartaléka (5 évet el nem érők)	53 380	-13 853	54 508	94 035
Felmondási bérekkel kapcsolatban képzett céltartalék			456 324	456 324
Vezényelt katonák jubileumi jutalmára képzett céltartalék		-39 543	430 540	390 997
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatására képzett céltartalék			116 339	116 339
Összesen Céltartalék	4 719 766	-1 806 551	1 354 118	4 267 333

A Beszámoló 1.3.4. pontja alatt bemutatott módszer alapján a Társaság céltartalékot képez a *hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására*. A fenti táblázatban bemutatjuk a céltartalék 2015. évben történt változását.

2013. december 31-ét követően a korábbi munkavállalói juttatási- és életpálya-rendszer jelentősen átalakult. A légiforgalmi irányítók esetében a Társaság az átalakított Kollektív Szerződés és Irányítói Életpálya Megállapodás alapján azt tűzte ki célul, hogy a légiforgalmi irányítók legkésőbb 60 éves korukban az irányítástól vissza tudjanak vonulni. A régi megállapodások felmondását követően tehát 2013. december 31-én hatályba lépett az új Kollektív Szerződés (KSZ) és az új Irányítói Életpálya Megállapodás (IÉM). Ezen megállapodások alapján az új hosszútávú munkavállalói juttatások (HungaroControl Életpálya program) jellemzői a következők:

- a) Az IÉM III.3-as pontja alapján a 2013-ban legalább 60 éves irányítókra még a korábbi megállapodások az irányadóak. Ezért a „régiben maradó” légiforgalmi irányítókra még a régi megállapodások alapján képzett a Társaság céltartalékot.
- b) Az új megállapodások szerint a 2012. december 31-én meglévő céltartalék alapján számított „Induló Összeg”-re jogosultak a Társaság 2013. december 31-én állományban lévő munkavállalói. Mivel ezen juttatási elem bruttó összegben van meghatározva, kifizetésük időpontja pedig 2017. végéig került eltolásra, a munkavállalók által később kiválasztandó instrumentumok függvényében adózása, a munkavállalóknak kifizetendő nettó összeg, és a kifizetés időpontja is bizonytalan, így a Társaság céltartalékot képez ezen biztos jövőbeni kötelezettségeinek fedezetére.
- c) Az irányítói munkakörben dolgozó munkavállalók esetében éves egyösszegű munkáltatói hozzájárulás kerül kifizetésre, melynek mértéke 2013. évre vonatkozóan az éves személyi alaphír 9,3%-a. Tekintettel arra, hogy a munkavállalók által később kiválasztandó instrumentumok függvényében adózása, a munkavállalóknak kifizetendő nettó összeg, és a

kifizetés időpontja is bizonytalan, így a Társaság céltartalékot képez ezen biztos jövőbeni kötelezettségeinek fedezetére.

A céltartalékok 2015. évi állományában változásokat jelentettek a következő tényezők:

- Mind a régi rendszerben maradó irányítók, mind az új megállapodások alá tartozó munkavállalók esetében megtörtént a 2015-ben megszolgált összegek fedezetére is a céltartalék-képzés.
- A kifizetések és a kilépő munkavállalókra eső céltartalék összegek feloldásra kerültek.
- Megállapításra került, hogy a Társasághoz vezényelt katonák részére a Honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 2013. évi változása szerint a törvény 132. § alapján járó jubileumi juttatások a Társaságot terhelik, így ezekre a kötelezettségekre Önellenőrzés keretében történt céltartalék képzése visszamenőleg 2013 és 2014 évekre összesen 430 millió forint értékben.

Fenti hatások eredményeként a hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalékok állománya 2015-ben az alábbi táblázatban látható módon alakult:

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék

adatok eFt-ban

Céltartalék - régi megállapodások alapján	
Nyitó Céltartalék 2014. december 31-én	134 043
2015-ben megszolgált juttatások fedezetére képzett céltartalék	1 832
Feloldás megváltás miatt	-67 614
Feltételezés változások hatása	4 402
Régi rendszerben maradó irányítók céltartaléka 2015. december 31-én	72 663
Céltartalék - új megállapodások alapján	
Nyitó Céltartalék 2014. december 31-én	4 585 723
Önellenőrzés 2014	-1 167
Korrigált 2014.12.31	4 584 556
2015-ös Feloldás: kifizetés kilépés, „alá- nem-írás” miatt	-1 683 880
2015-ben megszolgált juttatások fedezetére képzett céltartalék	800 226
Feltételezés változások hatása	-13 568
Új megállapodások alapját képzett céltartalék 2015. december 31-én	3 687 334
Céltartalék - vezényelt katonák, többletjuttatás	
Nyitó Céltartalék 2014. december 31-én	0
Önellenőrzés 2013	406 879
Önellenőrzés 2014	11 297
Korrigált 2014.12.31	418 176
2015-ben megszolgált juttatások fedezetére képzett céltartalék	1 756
2015-ös Feloldás: kifizetés miatt	-39 543
Feltételezés változások hatása	10 608
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatására képzett céltartalék	116 339
Vezényelt katonák juttatásaira, többletjuttatásokra képzett céltartalék 2015. december 31-én	507 336
Hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék összesen	4 267 333

2014. évi aktuáriusi céltartalék képzésekben használt feltételezésekhez képest a céltartalék-képzési modell 2015. év során némileg megváltozott. A feltételezés változások (kilépési várakozás, bérnövekedési feltételezés, az Mt. szerint megváltozott átlagbér számítási módszer) hatása összesen 10.608 ezer forint céltartalék képzést jelentett.

Egyéb Céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
TAR2 radar meghibásodás miatt képzett céltartalék	9 800	-9 800	0	0
2013 évi vezetői prémiumokra képzett céltartalék	81 635	0	0	81 635
Nem kontrollálható költségek elszámolására képzett céltartalék	673 107	-673 107	658 963	658 963
Egyéb jogcímen képzett céltartalék	127 652	-76 908	104 370	155 114
Egyéb céltartalékok	892 194	-759 815	763 333	895 712

Egyéb céltartalékokat képeztünk a jövőbeni kötelezettségek fedezetére a következők szerint:

- A TAR 2 közeli körzeti radar várhatóan felmerülő javítási költségek fedezetére képzett céltartalék a javítások befejeztével feloldásra került.
- 2013. évre jóváhagyott vezetői prémiumokra még 2013-ban megképzett 81.635 ezer forint értékű céltartalék nem került feloldásra, mert a kiértékelések és a kifizetések nem történtek meg.
- 2014. és 2015. december 31-én a Társaság céltartalékot képzett a nem kontrollálható költségekkel kapcsolatban, melyről bővebben a 2.2.1 fejezet részben a „Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre” alcím alatt írunk.
- A Társaság által egyéb jogcímen képzett céltartalékok összege 2015. december 31-én 155.114 ezer forint. A 2015. évet érintő, de pénzügyileg el nem számolt kötelezettségek fedezetére a következők szerint történt céltartalék-képzés: a 2015. évben felmerült közigazgatási költségek fedezetére képzett 82 millió forint, valamint egyéb tételekre 22 millió forint.

Jogi perekre képzett céltartalék

Jogi perekre képzett céltartalékok

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Jogi perekre képzett céltartalékok	38 000	-33 054	0	4 946
Összesen	38 000	-33 054	0	4 946

A folyamatban lévő jogi perekre képzett céltartalékok összegéből a 2015. év során pontosításra került perösszegek kapcsán a korábban megképzett céltartalékok feloldásra kerültek összesen 33.054 ezer forint értékben, míg a 2015. év során nem indult olyan új jogi per, melyre a Társaságnak céltartalékot kellett volna képeznie. Így a jogi perekre képzett céltartalék záróállománya 2015. december 31-én 4.946 ezer forint volt.

2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK

Hosszú lejáratú kötelezettségek

Hosszú lejáratú kötelezettségek				adatok eFt-ban
Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %	
Kincstári vagyon részét képező eszközök kezelésbe vételéhez	4 126 969	3 908 924	-5%	
Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	4 175	4 152	-1%	
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettség	84 549	73 539	-13%	
Hosszú lejáratú kötelezettségek	4 215 693	3 986 615	-5%	

A Társaság 2007. szeptember 5-én vagyonkezelési szerződést kötött a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal a tevékenység ellátása érdekében szükséges ingatlanok, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok vagyonkezelésére. Az induláskor átadott eszközök és befejezetlen beruházások összes bruttó értéke 4.558.395 ezer forint, mely összeget a Társaság a vagyonkezelte eszközök állományba vételével szemben a hosszú lejáratú kötelezettségek között jelentette meg. 2013. június 28-i hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelőket a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesítette. Ennek eredményeképpen a Társaság a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettséggel a hosszú lejáratú kötelezettségét csökkentette. Így az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2015. december 31-én 3.908.924 ezer forint.

A kapcsolt vállalkozással szembeni tartós kötelezettségek között az EPC Kft-től kapott 3 havi bérleti díjnak megfelelő óvadék került kimutatásra.

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettség az éven túli fizetési határidejű szállítói megállapodások értéke 73.539 ezer forint összegben.

Rövid lejáratú kötelezettségek

A rövid lejáratú kötelezettségek 2015. december 31-én fennálló összege 3%-os csökkenést mutat 2014. év végéhez képest.

A főbb mérleg sorok a következők:

Rövidlejáratú kötelezettségek				adatok eFt-ban
Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %	
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	2 311 409	2 138 594	-7%	
Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	1 003 552	1 000 513	0%	
Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	0	6 670		
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	2 061 337	2 175 504	6%	
Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete	153 540	24 341	-84%	
Rövidlejáratú kötelezettségek	5 529 838	5 345 622	-3%	

Szállítók

Az év végén nyitva álló szállítói állomány 7%-kal csökkent. A csökkenés oka, hogy az év végi beruházási szállítói állomány alacsonyabb volt, mint a 2014 év végén.

Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31.	Záró 2015.12.31	Változás %
Belföldi szállítók	1 156 949	906 766	-22%
Külföldi szállítók	1 154 460	1 231 828	7%
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból	2 311 409	2 138 594	-7%

Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben

Az alapítóval szemben kimutatott kötelezettségeink a „Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek” között lett bemutatva, mint a tulajdonossal szemben fennálló kötelezettségeink értéke. Ez a sor a 2014. üzleti évi osztalék 1 milliárd forintos értékét tartalmazza, amely megegyezik a 2015. üzleti évi osztalék 1 milliárd forintos értékével.

Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi kifizetés	2015. évi növekedés	Záró 2015.12.31
Üzleti évre jóváhagyott osztalék	1 000 000	-1 000 000	1 000 000	1 000 000
EPC Kft-vel szemben fennálló kötelezettség	3 552	-3 552	513	513
Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	1 003 552	-1 003 552	1 000 513	1 000 513

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek értéke 2014. december 31-hez képest lényegében ugyanazon a szinten maradt.

Egyéb rövidlejáratú kötelezettségek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Folyósított támogatás előlegek	217 767	342 748	57%
Jövedelem elszámolás munkavállalókkal szemben	547 079	622 396	14%
Szociális hozzájárulási adó	419 874	446 481	6%
Korkedvezmény biztosítási járulék - megszűnt adónem	104 751	0	-100%
Munkavállalóktól levont nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékok	289 000	307 488	6%
Személyi jövedelemadó	254 658	275 235	8%
Egészségügyi hozzájárulás	18 114	18 530	2%
Rehabilitációs hozzájárulás	8 608	8 970	4%
Szakképzési hozzájárulás	23 459	24 957	6%
Különféle hatóságokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek	83 744	29 870	-64%
Rövid lejáratú egyéb kötelezettség	84 550	84 550	0%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek munkavállalókkal és tagokkal szemben	4 948	4 089	-17%
Különféle egyéb kötelezettségek	2 824	8 098	187%
Szakszervezetekkel, érdekképviselletekkel kapcsolatos elszámolás	1 939	1 963	1%
Innovációs járulék	22	129	486%
Összesen:	2 061 337	2 175 504	6%

A folyósított támogatási előlegek az elnyert uniós támogatások előfinanszírozásként megkapott összegeit tartalmazzák: 2014. december 31-én a TENT-CPDLC támogatást 215 millió forint (683.136 euró) értékben, valamint a SESAR JU – React Plus című támogatási projekt előfinanszírozását 2,7 millió forint értékben (mely támogatás 2015-ben lezárult), míg 2015. december 31-én összesen 342.748 ezer forintnyi (1.094.621,45 euró) előfinanszírozási összeg jelenik meg ezen a soron a TENT-CPDLC, a SESAR JU – Budapest 2.0, a CEF A-CDM, illetve a BEYOND-Horizon 2020 támogatási projektek keretében. Az elnyert támogatások részletesen a **3.4. pont** alatt kerülnek bemutatásra.

Fentiekén kívül az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek értéke tartalmazza még a decemberre számfejtett béreket, a hozzájuk, illetve a decemberi egyéb személyi jellegű kifizetésekhez kapcsolódó adókból és járulékokból származó kötelezettségeket. A jövedelem-elszámolási számlán megjelenő, munkavállalók felé fennálló kötelezettség 14%-os növekedésének okai:

- 4,7% közös megegyezéssel megszűnt munkaviszony utáni járandóságok kifizetése (kilépők, nyugdíjbavonulók)
- 4,1% bér és fixpótlék növekedés, illetve a létszám növekedéséből adódó bértömeg növekedés
- 4,0% projektjutalom
- 0,8% életpálya pótlék fizetése
- 0,5% tiszteletdíj kifizetés

A korkedvezmény-biztosítási járulék 2014. december 31-én megszűnt, ezért az már nem terheli a 2015. évi bérkifizetéseket.

A „Különféle hatóságokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek” a Nemzeti Közlekedési Hatóságnak fizetendő hatósági díjak 4. negyedéves összegeit jelentik. A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 61.§(5) bekezdésében foglaltak szerint a magyar légtér

légitforgalmi irányításának felügyeleti díja maximálisan 500 millió forint, a koszovói irányítási tevékenység felügyeleti díja 100 millió forint. Tekintettel arra, hogy tény forgalom alapján az első három negyedévben 570 millió forint már megfizetésre került, 2015. december 31-én a negyedik negyedéves kötelezettség mindössze 30 millió forint, szemben a 2014. december 31-én fennálló 84 millió forintos értékkel.

Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete

A rövid lejáratú kötelezettségek között kimutatott „Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete” a 2015. december 31-én nyitva álló cashflow fedezeti ügyleteink mérlegfordulónapi negatív valós értéke, mely a saját tőkén belül megjelenő „Cashflow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékával” szemben számolódik el az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek, részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

Passzív időbeli elhatárolások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	Záró 2015.12.31	Változás %
Bevételek passzív időbeli elhatárolása	5 623 714	8 633 402	54%
Elszámolási egyenlegek	5 623 622	8 632 410	54%
Bevételek egyéb passzív időbeli elhatárolása	92	992	978%
Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	249 459	323 324	30%
Mérlegfordulónap előtti időszakot terhelő költségek, ráfordítások	249 459	323 324	30%
Halasztott bevételek	2 045 823	1 748 803	-15%
Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása	2 045 635	1 746 661	-15%
Egyéb halasztott bevételek	188	2 142	1039%
Passzív időbeli elhatárolások	7 918 996	10 705 529	35%

Elszámolási egyenlegek

A bevételek passzív időbeli elhatárolásai között a 2014. december 31-én elhatároláson lévő Eurocontrol költségalap-elszámolási egyenlegek 2015. évben részben feloldásra kerültek. A 2014. december 31-i egyenleg a 2013. és 2014. években a Terminálirányítás és Útvonalirányítás üzletágban keletkezett felülfinanszírozási egyenlegeket tartalmazza. A 2015. december 31-i egyenleghez hozzáadódtak a 2015. évben mindhárom üzletágban megképződött éves felülfinanszírozási egyenlegek.

Ezen tételek az alábbi táblázatban láthatóak:

Elszámolási egyenlegek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
2012. évi Útvonal elszámolási egyenleg	299 892			299 892
2013. évi TNC elszámolási egyenleg	508 132	-508 132		0
2013. évi Útvonal elszámolási egyenleg	22 519	-22 519		0
2014. évi Útvonal elszámolási egyenleg	3 264 587	-608 985		2 655 602
2014. évi TNC elszámolási egyenleg	1 361 089	-133		1 360 956
2014. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg	167 403	-86 653		80 750
2015. évi Útvonal elszámolási egyenleg			3 557 284	3 557 284
2015. évi TNC elszámolási egyenleg			523 880	523 880
2015. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg			154 046	154 046
Elszámolási egyenlegek	5 623 622	-1 226 422	4 235 210	8 632 410

A 2015. évi elszámolási egyenlegek – jellegüktől függően jelennek meg az aktív, illetve a passzív időbeli elhatárolások között. Az Útvonal-irányítási üzletágban érvényben levő teljesítmény rendszerből kifolyólag egyes jogcímenek alulfinanszírozási egyenlegek, más jogcímenek felülfinanszírozási egyenlegek keletkeznek. Ezek feloldása (érvényesítése az irányítási díjakban) nem ugyanabban az időben történik, ezért a különböző jogcímenek keletkező elszámolási egyenlegek jellegük szerint külön kerülnek elhatárolásra.

A 2015. évi finanszírozási egyenlegek összefoglaló bemutatása - a 2015. évi költségalap elszámolások alapján - a 2.2.1 fejezet részben a „Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre” alcím alatt található.

Költségek és ráfordítások passzív időbeli elhatárolása

Költségek, ráfordítások elhatárolása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Immateriális eszköz beruházás			10 779	10 779
Tárgyi eszköz beruházás			1 386	1 386
Anyagjellegű ráfordítások	67 293	-67 293	280 136	280 136
Személyi jellegű ráfordítások	176 212	-176 212	12 415	12 415
Egyéb ráfordítások	5 246	-5 246	2	2
Pénzügyi ráfordítás			18 589	18 589
Rendkívüli ráfordítás			17	17
Költségek, ráfordítások elhatárolása	248 751	-248 751	323 324	323 324

Az anyagjellegű ráfordítások passzív időbeli elhatárolásának értéke 2015. december 31-én 213 millió forinttal volt magasabb, mint a 2014. december 31-én elhatárolásként kimutatott érték. Ennek oka, hogy 2015. év végén lényeges, 2015. üzleti évet érintő költségek számlázása nem történt meg, ezért azok a 2015. évi eredmény terhére a passzív időbeli elhatárolásokkal szemben kerültek elszámolásra. Például a macedón és koszovói radaradat-szolgáltatások 32 millió forint értékben, illetve a TAR-2 terminál radarhoz kapcsolódó anyagfelhasználás számlája 113 millió

forintos értékben, illetve a 12. havi villamosenergia szolgáltatás költsége 17 millió forint értékben szerepel a 2015. december 31-i elhatárolások között. 2014. év végén szokásos mértékű, 2014. évet érintő, de még ki nem számlázott költségek kerültek elhatárolásra összesen 67 millió forint értékben (pl. rezszi költségek 1 millió forint, szoftver karbantartási díjak 24 millió forint, egyéb karbantartási költségek 3 millió forint, telekommunikációs szolgáltatások 15 millió forint, ügyvédi és szakértői díjak 20 millió forint, decemberi banki tranzakciós díjak 4 millió forint értékben). Ugyanezek a tételek hasonló értékben kerültek elhatárolásra 2015. végén is.

A személyi jellegű ráfordítások elhatárolásai között 2014. december 31-én az Irányítói Életpálya Megállapodás alapján 2014. évre először járó összeg szerepel 173 millió forint értékben. A 2014. évre járó összeg pénzügyi rendezésére 2015. februárban került sor, míg a 2015. évre járó összeg kifizetése 2015-ben megtörtént, nem volt 2016-ra áthúzódó elhatárolandó tétel.

2015. december 31-én megjelenő pénzügyi ráfordítások elhatárolása az évközben névérték feletti árfolyamon vásárolt államkötvények időarányosan elhatárolt árfolyamkülönbözete.

Halasztott bevételek – Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása

A fejlesztési célra kapott támogatások passzív időbeli elhatárolása a 2007-ben a Kohéziós Alapból a radarfelújításokra kapott beruházásokra kapott támogatások, valamint a 2013-ban megítélt TENT EERP (ANS III beruházásra kapott) támogatások elszámolását tartalmazza. A 2015. évi feloldás a támogatás értékcsökkenési leírással arányos bevételként történő elszámolása.

Fejlesztési célra kapott támogatások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Nyitó 2014.12.31	2015. évi feloldás	2015. évi képzés	Záró 2015.12.31
Fejlesztési célra kapott támogatások	2 045 635	-298 974		1 746 661
Fejlesztési célra kapott támogatások	2 045 635	-298 974	0	1 746 661

2.2 Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE

Értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Útvonal irányítás	26 149 914	27 794 155	6%
Közelkörzeti irányítás	4 170 876	5 442 599	30%
Koszovó feletti irányítás	1 430 320	1 696 611	19%
Egyéb értékesítés	136 816	98 304	-28%
Menetrendi adatok értékesítése	6 000	6 000	0%
Légiforgalmi tájékoztató kiadványok értékesítése	3 264	3 392	4%
CRDS - szimulációs szolgáltatás	215 718	0	-100%
Értékesítés nettó árbevétele	32 112 908	35 041 061	9%

A Társaság főtevékenysége a légiforgalmi irányítás, melyen belül három fő üzletága:

- Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása: Útvonalirányítás (En Route)
- Budapest/Liszt Ferenc Repülőtér Közelkörzeti és Terminálirányítása (TNC)
- Koszovói magaslégtér átrepülő forgalmának irányítása

A Társaság 2015. évi árbevételeinek több mint 99,7 %-a a légiforgalmi díjakból származik (34.933.365 ezer forint). A légiforgalmi díjbevétel egyrészt meghatározza a légiforgalom alakulása, és ehhez kapcsolódóan a szolgáltatási egységek alakulása, másrészt az elszámolási rendszer keretein belül kalkulált „finanszírozási egyenleg”.

Légiforgalom alakulása

A HungaroControl Zrt. forgalmi teljesítményét alapvetően Magyarország kedvező közlekedés földrajzi elhelyezkedése határozza meg. Bár az ország területileg kicsi, közép-európai fekvése folytán nehezen hagyható ki a nyugat-európai és dél-keleti régiók közötti forgalomáramlásból. A forgalmi hálózatban elfoglalt jó földrajzi helyzetünk miatt, különösen jelentős az átrepülések száma: 2015-ben a mozgásszámban kifejezett összforgalom 88%-a volt átrepülés, míg 2014-ben 86%.

A HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. 2015. évben, 755.418 légi járművet irányított az ellenőrzött légtérben, mely +11,63%-os növekedés 2014. évhez képest, amikor az összes mozgásszám 676.710 volt. A 2015. évben regisztrált összes (átrepülő + Budapest) mozgásszám, mindkét forgalom tekintetében növekvő trendek mellett realizálódott, bár nagyságrendjében jelentős a különbség a többségében kétszámjegyű növekedést mutató átrepülő és az egyszámjegyű növekedést produkáló budapesti forgalom között. Az irányított légi járművek száma alapján a 2015-ös egy újabb rekord év volt.

Az átrepülő forgalom dinamikáját meghatározta, hogy 2014 júliusa óta az ukrajnai események miatti légtérzárást elkerülő forgalom továbbra is Budapest ACC irányába terelődött. Az Ukrajnát elkerülő forgalom 2014. évi megjelenése drasztikus forgalom-emelkedést hozott, a 2015. I. félévében tapasztalt napi forgalmi növekedés még közel 20%-os mértéket öltött.

A terminál üzletág esetében a HungaroControl Zrt. által irányított, budapesti érkező/induló forgalom tovább bővült. 2015. évben 91.874 mozgással +6,35% növekedést realizált a 2014. évi 86.392 mozgásszámhoz képest. Budapest repülőtér forgalma főleg a nyári időszakban mutatott jelentős növekedést, de az év során végig az előző évit meghaladóan alakult.

A koszovói üzletágban éves szinten, 2015-ben összesen 67.405 légi jármű vette igénybe a KFOR szektort, ez az előző évhez képest 36,12%-os éves növekedést jelent, a bázis év azonban csak április 3-án kezdődött, az április-december időszakot tekintve a növekedés 20,29% volt.

Szolgáltatási egységek alakulása

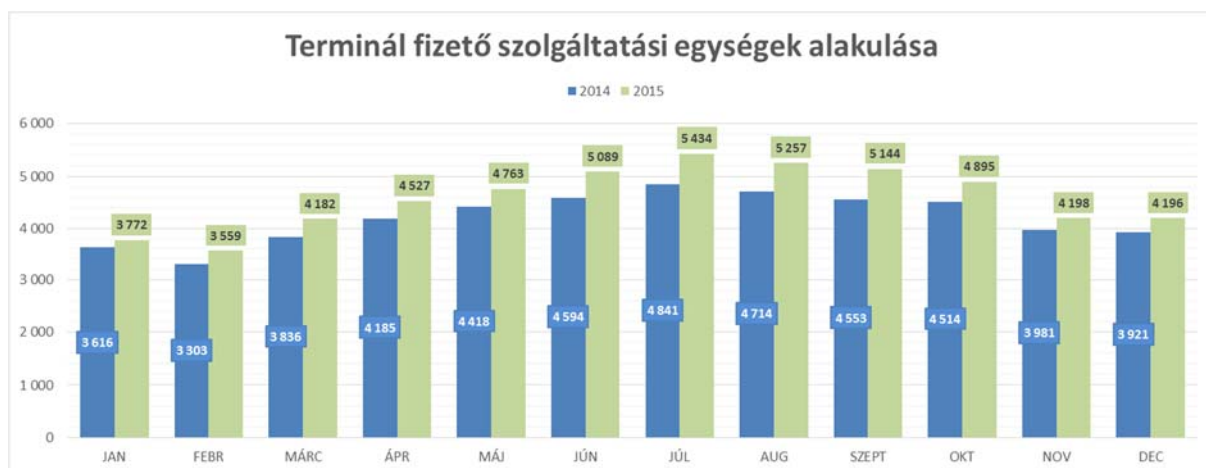
A HungaroControl Zrt. bevételeit (útvonaldíj, közeli körzeti díj) csak közvetetten alakítja a mozgásszám. A bevételeket közvetlenül alakító mutatószám, az ügynevezett szolgáltatási egység (service unit – SU), amely már számításba veszi a légi jármű súlyát és a repült távolságot is.

Átrepülő szolgáltatási egységek alakulása

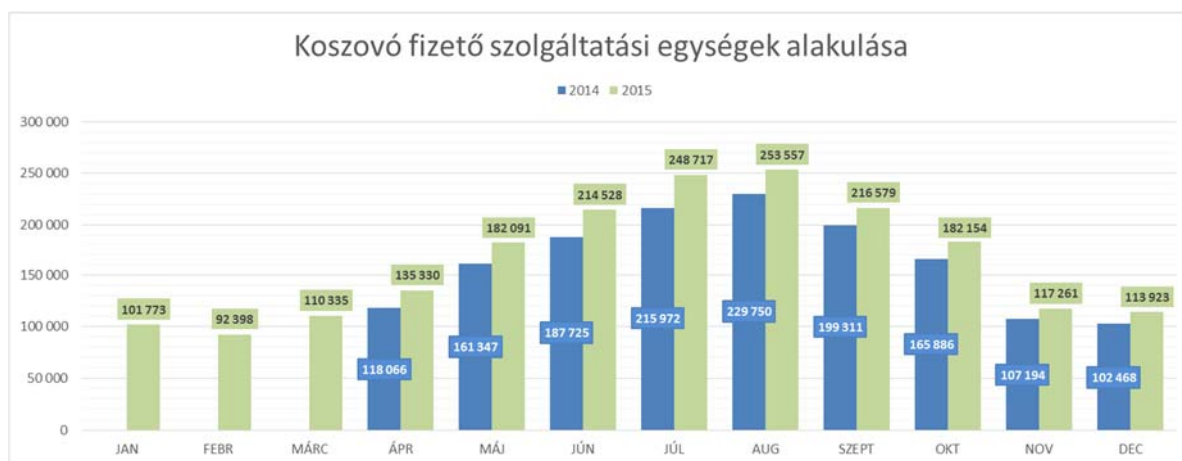
A 2015. évi átrepülő totál szolgáltatási egységek száma 2 695 944 volt, ez +11,97%-os növekedést jelent az előző évi értékhez képest. A bevétel alapját képező fizető szolgáltatási egységek száma pedig 2 661 525 volt, 12,28%-os növekedéssel (a felmentett repülések abszolút száma és aránya is csökkent). 2015-ben a szolgáltatási egységek növekedése egyrészt az ukrán légteret elkerülő extra forgalomnak köszönhető - ez a komponens a második félévtől eliminálódott, hiszen már a bázis is tartalmazta ezt a hatást, másrészt az Észak-nyugat - Dél-kelet irányú forgalom növekedésének, harmadrészt pedig a még mindig bővülő low-cost forgalomnak. Fentieknek megfelelően a 2015. év két féléve jelentősen eltérő képet mutat: az első félévben az előző évhez viszonyítva 19% volt a növekedés, a másodikban pedig 6%.

Budapest le- és felszálló szolgáltatási egységek alakulása

2015. évben a terminál forgalomban mind a mozgásszámok, mind a szolgáltatási egységyszámok jelentős növekedése volt tapasztalható. A szolgáltatási egységek száma nagyobb mértékben nőtt, köszönhetően az egyre nagyobb méretű le- és felszálló gépeknek (a terminál szolgáltatási egység értéke a gép maximális felszálló súlyának a függvénye). A totál szolgáltatási egységyszám 55 315 volt 8,61%-os növekedéssel, a fizető pedig 55 147 egység, 8,86%-os növekedést jelent 2014-hez képest. A legnagyobb arányú növekedés a nyári időszakban volt tapasztalható, a június-szeptemberi időszakban 11,9%-kal haladta meg a szolgáltatási egységek száma a bázis év ugyanazon időszakában mért értéket. A növekedés legjelentősebb faktora a low-cost légitársaságok még mindig növekvő budapesti forgalma.

Koszovói üzletág szolgáltatási egységek alakulása

A KFOR szektorban 2014. április 3-tól nyújt léginavigációs szolgáltatást a HungaroControl Zrt. A Koszovó feletti magas légtérben nyújtott szolgáltatás pénzügyi elszámolása a Szerbiával, illetve Montenegróval alkotott közös díjzóna alapján történik. Emiatt a koszovói üzletág esetében, a szolgáltatási egységyszámok elemzése során a teljes díjzóna forgalmát kell vizsgálni. A teljes díjzóna fizető szolgáltatási egységben kifejezett forgalma minden hónapban növekedést mutat – éves szinten 32%, azonos időszakokat tekintve 12% a növekedés a bázishoz képest. A növekedés oka a magyar légtérhez hasonlóan, részben a lezárt ukrán légtérrel elkerülő forgalom, másrészt az Észak-nyugat – Dél-kelet tengely egyre növekvő forgalma.

Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre

A Társaság forintban számított árbevétele 2015-ben 9%-os növekedést mutat 2014-hez viszonyítva.

Az 1.2. pontban bemutatott elszámolási rendszerekben (Átrepülő/En Route és Terminál Üzletágak: „teljesítmény rendszer”, „teljes költségmegtérítési rendszer”, Koszovói üzletág: „teljes költségmegtérítési rendszer”) a Társaság tárgyévi költségei/teljesítménye alapján finanszírozási egyenlegek keletkeznek, melyet felülfinanszírozás esetén a légtérfelhasználók számára vissza kell adni, alulfinanszírozás esetén pedig azt főszabály szerint a n+2. év egységdíjaiban érvényesít a Társaság.

2014. évben mindhárom üzletágban a passzív időbeli elhatárolásokkal szemben lekönnyvelt, árbevétel csökkentő felülfinanszírozási egyenlegek keletkeztek, kivéve a Koszovói üzletág projektidőszakának költségeivel kapcsolatos alulfinanszírozási egyenleget, mely az aktív időbeli elhatárolásokkal szemben került elszámolásra, mint a Koszovói költségalapban érvényesített tétel.

2015. évben mindhárom üzletágban összességében árbevétel csökkentő felülfinanszírozási egyenleg keletkezett. A teljesítményterv szerinti elszámolásban lévő Útvonal és terminál üzletágakban mind a forgalmi többlet, mind a tervezett inflációtól való eltérés, mind a nem kontrollálható költségeken keletkezett eltérés felülfinanszírozási egyenlegeket eredményezett, melyekkel szemben feloldásra kerültek korábbi évek felülfinanszírozási egyenlegei, illetve a Bizottság jóváhagyását követően a 2015-ös költségalapban került érvényesítésre a 2013-2014-es kordedvezmény biztosítási járulék, mint nem kontrollálható költség miatt keletkezett alulfinanszírozási egyenleg.

Összességében 2015. évben az elszámolási egyenlegek képzése és feloldása hatására 2.196.647 ezer forintnyi árbevétel csökkentő hatás jelentkezett, míg 2014-ben az árbevétellel szemben elszámolt elszámolási egyenlegek összértéke 5.554.100 ezer forint értékű árbevétel csökkentő hatást jelentettek (2012. évi alulfinanszírozásból és 2013. évi felülfinanszírozásból feloldott, valamint a 2014. évre megképzett finanszírozási egyenlegek).

A 2015. évi költségalap elszámolások tekintetében a finanszírozási egyenlegek a következőképpen alakultak:

2015. évi Elszámolási egyenlegek

adatok eFt-ban

Megnevezés	2015.	Finanszírozási egyenleg jellege
2015. évi inflációs hatás	464 273	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi forgalmi hatás	1 643 428	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi nem kontrollálható költségek (iparűzési adó korrekció)	280 783	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi nem kontrollálható költségek (EC költségen árfolyamkül.)	393 279	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi nem kontrollálható költségek (2013-14. kordedvezmény bizt. jár.)	-1 005 005	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2015. évben a korábbi évek egyenlegének érvényesítése Tény forgalom eredményeképp	30 461	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évben egyéb bevétel miatti korrekció 2014	-136 144	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2015. évben egyéb bevétel miatti korrekció 2015	-41 917	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2015. évi Koszovó miatti elszámolási egyenlegek	745 060	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2014. évi Koszovó miatti elszámolási egyenlegek feloldás	-548 449	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
2014. évi inflációs hatás önellenőrzése	-60 536	felülfin. csökkenés - árbevétel növelő
2013. évi egyenleg feloldás (inflációs hatás, forgalmi hatás)	336 027	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
2013. évi egyenleg feloldás	-22 519	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
ÚTVONAL - Elszámolás összevont egyenlege	2 078 741	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi inflációs hatás	92 657	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi forgalmi hatás	405 533	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évben a korábbi évek egyenlegének érvényesítése Tény forgalom eredményeképp	-36 894	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2015. évben egyéb bevétel miatti korrekció	25 690	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2014. évi egyenleg önellenőrzése	-133	felülfin. csökkenés - árbevétel növelő
2013. évi egyenleg feloldás	-508 132	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
TERMINÁL irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	-21 279	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
2015. évi Koszovó feletti irányítás bevételi többlete	154 046	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2014. évi projekt időszaki költségek önellenőrzése	-86 653	felülfin. csökkenés - árbevétel növelő
Projektidőszaki költségekkel kapcsolatos egyenleg feloldása	71 792	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
Koszovó feletti irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	139 185	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2015. évi összesített elszámolási pozíció	2 196 647	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő

A nem kontrollálható költségekből származó elszámolási egyenleg kezelése alapvetően a következő: a 391/2013 EU rendelet rendelkezéseinek megfelelően - költségkockázatot nem viselő (nem kontrollálható) költségekből adódó elszámolási egyenlegek mind pozitív, mind pedig negatív eltérés esetén, a bizottsági jóváhagyást követően kerülhetnek kimutatásra a Társaság könyveiben, mint az értékesítés nettó árbevételét módosító tételek. A nem kontrollálható költségek hivatalos jelentési határideje tárgyévet követő év június 1-je, így a tárgyévi becsült összeg a mérlegkészítést követően válik véglegessé, illetve a Bizottság jóváhagyását követően megítéltté. Amennyiben a Társaságnak elszámolási kötelezettsége keletkezne, azt a tárgyévben – a bizottsági jóváhagyást megelőzően – a céltartalékok között mutatja ki. 2015. évben 658.963 ezer forint ilyen céltartalék képzés történt a **2.1.9. pont** alatt bemutatott „Egyéb céltartalékok” kimutatásának megfelelően.

Értékesítés nettó árbevételének megbontásai

A fő üzletágak (Útvonalirányítás, Terminálirányítás, Koszovói irányítás) árbevételét a légtérfelhasználók országa szerinti földrajzi megbontásban a **4.4. „Légiforgalmi irányítási Szolgáltatás Árbevétele Földrajzi megbontásban” című mellékletben** mutatjuk be.

A Társaság árbevételét Belföld és Export szerinti megbontásban a következő táblázatok tartalmazzák:

Belföldi értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Belföldi értékesítés Útvonaldíj és Közelkörzeti díjak árbevétele	2 171 209	2 687 458	24%
Légiforgalmi szolgáltatás Közelkörzeti irányítás	1 008 368	1 301 277	29%
Légiforgalmi szolgáltatás Útvonalirányítás	1 115 365	1 318 154	18%
Koszovó feletti irányítás bevétele	47 476	68 027	43%
Belföldi szolgáltatás értékesítése	69 338	44 225	-36%
Légiforgalmi irányítással kapcsolatos minden egyéb szolgáltatás	7 772	7 762	0%
Helyiségek bérbeadása (bérleti díj)	30 596	27 607	-10%
Légiközlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás	2 320	2 352	1%
Egyéb belföldi szolgáltatás	28 650	6 504	-77%
Egyéb belföldi értékesítés	32 958	9 823	-70%
Belföldi értékesítés nettó árbevétele	2 273 505	2 741 506	21%

A Mellékletekben csatolt **4.4.** táblázatban látszik, hogy a teljes légiforgalmi irányításból származó árbevételnek Útvonalirányítási üzletágban 4,74 %-a származik belföldi vevőinktől, míg a Terminálirányítási üzletág bevételeinek 23,91 %-a, a Koszovói irányítás 4,01 %-a belföldi vevőktől származik.

Export értékesítés nettó árbevétele

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Útvonal díj	25 034 549	26 476 001	6%
Közelkörzeti díj	3 162 508	4 141 322	31%
Koszovó feletti irányítás	1 382 844	1 628 584	18%
Egyéb export tevékenység	43 784	53 846	23%
CRDS Tevékenység	215 718	0	-100%
Közvetített szolgáltatás	0	-198	-
Export értékesítés nettó árbevétele	29 839 403	32 299 555	8%

Útvonalirányítási üzletágban a bevételek 95,26 %-a külföldi légtérfelhasználóktól származik, míg a Terminálirányítási üzletág bevételeinek 76,09 %-a, a Koszovói irányítás bevételeinek pedig 95,99 %-a származik külföldi vevőktől.

2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK

Egyéb bevételek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Várható kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása	1 157 639	2 599 420	125%
Felmentett repülések költségtérítése	386 404	336 427	-13%
TENT EERP támogatás	209 758	204 878	-2%
Kohéziós Alapból kapott támogatás	86 760	90 982	5%
TEN-T - FAB Költségek ellentételezésére kapott támogatás	0	8 769	-
Dolgozótól járó inflációs pótlék követelés érvényesítése	94 749	-182 286	-292%
Értékesített immateriális javak, tárgyi eszközök bevételei	53 348	64	-100%
Követelések visszaírt értékvesztése	19 525	9 388	-52%
Kapott bírság, kötbér, késedelmi kamat, kártérítések	17 409	15 758	-9%
Egyéb bevétel	9 355	9 385	0%
Költségek, ráfordítások ellentételezésére kapott bevételek	6 933	10 591	53%
Biztosító által visszaigazolt kártérítés összege	291	752	158%
Egyéb elszámolt tételek	4 542	6 431	42%
Egyéb bevételek	2 046 713	3 110 559	52%

Az egyéb bevételek között jelenik meg a céltartalékok tárgyévi feloldása. A 2.1.9. pontban található Céltartalékok részben bemutatottak szerint a következő jogcímenen történt 2013-ban és 2014-ben a céltartalékok feloldása:

- Az egyéb bevételek között 2014-ben csak a szokásos események (kifizetés, kilépés) miatt került feloldásra a hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék összesen 478.399 ezer forint értékben. 2015. évben elkezdődött az új életpálya modell életbe lépésekor megállapított „Induló összegek” kifizetése, így a kifizetésekhez kapcsolódó feloldás 1.806.551 ezer forint volt.
- Egyéb és jogi perekre képzett céltartalékok tekintetében a 2014. évi feloldás 679.240 ezer forint volt, míg 2015-ben összesen 792.869 ezer forint értékű, korábban megképzett céltartalék került feloldásra, melyből 673.107 ezer forint értékű céltartalék feloldást a 2013-2014-es nem kontrollálható költségek kapcsán a 2015-ös elszámolási egyenlegben történő érvényesítés indokolt, 119.762 ezer forint értékben pedig egyéb céltartalékok kerültek feloldásra (pl. jogi perekre képzett céltartalékok, TAR-2 javítás, közigazgatási költségtérítés).

Egyéb bevételek között kerülnek elszámolásra a 2.1.7 pontban az Aktív időbeli elhatárolások alatt bemutatott „Felmentett repülések” költségeinek a Magyar Állammal szemben elszámolt összegei, melyek: 2014-ben pedig 386.404 ezer forint, 2015-ben pedig 336.427 ezer forint értékben merültek fel.

A TEN-T EERP projektre, illetve a Kohéziós Alapból finanszírozott beruházási projektekre kapott támogatások a korábbi években kapott támogatások voltak. Ezen támogatások bevételként történő elszámolása a támogatott eszközök értékcsökkenési leírásával arányosan történik az egyéb bevételek között.

Az inflációs pótlék visszatérítés 2015-ben negatív egyenlegeként megjelenő tétel magyarázata, hogy a 2014-es tényinfláció alapján elhatárolásként bekerült egyéb bevétel tétel érvényesítés

után feloldásra került, míg 2015-ben nem került inflációs pótlék visszatérítési igény a dolgozókkal szemben elhatárolásra.

2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK

Anyagjellegű ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Anyagköltség	361 701	452 999	25%
Igénybe vett szolgáltatások értéke	5 346 355	5 649 971	6%
Egyéb szolgáltatások értéke	2 604 907	2 801 496	8%
Eladott áruk beszerzési értéke	0	0	-
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	54 830	8 896	-84%
Anyagjellegű ráfordítások	8 367 793	8 913 362	7%

Az anyagjellegű ráfordítások főbb kategóriáit az alábbi táblázatokban mutatjuk be részletesen:

Anyagköltség

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Villamosenergia díja	209 042	196 817	-6%
Légiforgalmi irányítási gép-berendezés karbantartási anyagköltség	38 578	125 140	224%
Számítástechnikai anyagok	28 918	49 129	70%
Üzemanyag költség	27 279	24 687	-10%
Gázfogyasztás anyagköltsége	21 545	20 948	-3%
Nyomtatvány irodaszer	9 664	9 916	3%
Fűtőanyagok költsége (szén, gázolaj, pb gáz...)	12 482	9 212	-26%
Tisztítószer	1 942	3 259	68%
Vízdíjak	2 805	3 183	13%
Egyéb anyagok	3 885	2 994	-23%
Gyógyszer, vegyszer	1 773	2 988	69%
Épület karbantartási anyagköltség	1 005	1 915	91%
Munkaruha,formaruha, védőruha	1 976	1 908	-3%
Elektronikus adathordozón vásárolt dokumentumok, szakkönyv folyóirat	700	673	-4%
Egyéb gép-berendezés karbantartási anyagköltség	107	230	115%
Anyagköltség	361 701	452 999	25%

A Társaság anyagköltségei összességében 25%-kal nőttek, melynek alapvető oka, hogy a radar-karbantartási anyagok 2015. évi felhasználása 114 millió forinttal növelte a karbantartási anyagköltséget. Az anyagköltség 2015-ben 453 millió forintot tett ki.

A közüzemi költségek 2015. évi alacsonyabb szintjének egyik indoka, az előző évekhez viszonyítva a rendkívül enyhe tél kevesebb fogyasztást eredményezett mind a gáz, mind a fűtőanyagok tekintetében. A villamos energia fogyasztás esetében pedig a báziséven alapuló tervezettnél valamivel kedvezőbb Ft/kwh áron lett a villamos energia felhasználási szerződés megkötve, valamint a tényleges energiafelhasználás is kedvezőbben alakult, mint 2014-ben.

Igénybe vett szolgáltatások

adatok eft-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Ingtatlanok vagyonkezelési díjai	1 841 996	1 471 701	-20%
On-line szolgáltatás, adatátvitel	270 898	530 472	96%
Belföldi képzés, továbbképzés költségei	454 862	521 012	15%
Meteorológiai szolgáltatás költségei	410 983	430 289	5%
Szoftver éves rendszeres és alkalmi frissítés, karbantartás, követés	265 315	411 191	55%
Javítás, karbantartás	356 983	365 760	2%
Munka- Tűz és Vagyonvédelmi, valamint őrző-védő szolgáltatás	361 665	363 033	0%
Szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadás	307 461	350 838	14%
Külföldi utazás kiküldetés	241 731	320 812	33%
Ingtatlanok, bérleti díjai, kölcsönzési díjai	180 620	203 888	13%
Egyéb igénybe vett szolgáltatások	132 264	142 048	7%
Hirdetés, reklám, marketing költségek	80 579	131 140	63%
Tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai	110 556	109 489	-1%
Különbféle ki nem emelt egyéb igénybe vett nem anyagjellegű szolgáltatások	74 768	68 291	-9%
Külföldi szakmai és nyelvi képzés, továbbképzés költségei	40 819	64 211	57%
Szennyvíz-, hulladékkezelés, szennyeződésmérsítés, rovarirtás	75 964	40 328	-47%
Nem tárgyi eszközt érintő kölcsönzési díjak	40 599	34 468	-15%
Teherszállítás-rakodás, fuvarozás, raktározás költségei	5 075	20 966	313%
Mobiltelefon költség	17 218	18 310	6%
Vezetékes telefonköltség	15 889	14 627	-8%
Ügyvéd, közjegyző, jogi szolgáltatás díja, perköltség	30 250	13 591	-55%
Könyvvizsgálat díja	8 210	7 490	-9%
Hírlap-, folyóirat-, elektronikus adathordozón vásárolt dokumentum előfizetés	5 135	5 660	10%
Távfűtés díja	3 713	4 378	18%
Postaköltség, futár szolgáltatás,	2 515	3 055	21%
Ügyviteli szolgáltatás, tanácsadás díjai, gazdasági jutalékok	8 442	1 375	-84%
Parkolási díjak	1 169	1 275	9%
Belföldi utazás kiküldetés	676	273	-60%
Igénybe vett szolgáltatások	5 346 355	5 649 971	6%

Az igénybe vett szolgáltatások értéke összességében 6%-kal nőtt.

Az MNV Zrt.-nek fizetendő vagyonkezelési díj az előző évhez képest 20%-os csökkenést mutat. A csökkenés oka, hogy a tőkeköltés alapú vagyonkezelési díjban a második referencia periódus teljesítményterve alapján a korábbi 10% feletti értékhez képest 7,7%-os elvárt hozamot lehetett érvényesíteni, elsősorban a tíz éves kockázatmentes hozam csökkenésének eredményeképp.

Az On-line szolgáltatások, adatátviteli szolgáltatások értéke 96%-kal növekedett. A növekedést egyrészt a Koszovói magaslégtér irányításhoz kapcsolódó radaradat szolgáltatás időarányosan megnövekedett költségei magyarázzák (a koszovói szolgáltatásnyújtás 2014. áprilisi megindulásával 2014-ben 9 hónapra került igénybe vételére, míg 2015-ben már teljes 12 hónapra történt a szolgáltatás igénybe vétele, mely összesen 105 millió forintnyi növekedést

magyaráz), másrészt a 2015-ben megvalósított CPDLC projekthez igénybe vett adatkapcsolati-kiéptési és szolgáltatási költség megjelenése 165 millió forint értékben.

A Belföldi képzés, továbbképzés költségei sor 2015-ben 521.012 ezer forint, 2014-ben 454.862 ezer forint, mely túlnyomó részben a légiforgalmi irányítók képzésének díja. A növekedést az okozta, hogy 2015-ben a Társaság több légiforgalmi irányító képzését rendelte meg, mint 2014-ben, a várható nyugdíjazásokra és a forgalomnövekedés miatt szükség kapacitás biztosítása érdekében igényelt irányítói létszámhoz meghatározott képzési igény alapján. A képzést a 2011-ben alapított Entry Point Central Korlátolt Felelősségű Társaság svéd-magyar vegyesvállalat (bemutatta a 2.1.2 Befektetett pénzügyi eszközök között) biztosítja.

A meteorológiai adatok elérése alapvető fontosságú a Társaság számára a feladatai ellátásához. A meteorológiai szolgáltatások költségeinek 5%-os növekedését részben az OMSZ-al több évre (5 év) megkötött szerződésben szereplő értékek növekedése magyarázza, részben pedig az a tény, hogy a koszovói szolgáltatásnyújtáshoz vásárolt meteorológiai adatok költsége 2014-ben még csak 9 hónapnyi költséget jelentett, míg 2015-ben a teljes évre jelentkezett ez a költségtétel.

Szoftver éves karbantartás, követési szolgáltatások 55%-os növekedését az okozta, hogy több, a légiforgalmi irányításhoz közvetlenül kapcsolódó, illetve általános IT alkalmazás kapcsán a Társaság nagyobb összegeket fordított azok üzemeltetésére. A növekedés oka egyrészt, hogy az erre vonatkozó szerződések megkötését követően 2015 folyamán valósult meg több rendszer-fejlesztés, másrészt az újonnan beszerzett rendszerekhez kapcsolódtak kötelező támogatási szerződések. A légiforgalmi irányításhoz kapcsolható IT alkalmazások közül többet fordított a Társaság az üzemeltetésre, fejlesztésre többek között a Matias rendszer, a Frequentis rendszer, az A-SMGCS rendszer, az Avitech rendszer vonatkozásában (a felsoroltakkal kapcsolatban összesen 95 millió forintos többletteljesítés történt). Az általános IT alkalmazások közül nagyobb szoftver-támogatási összeg jelent meg a MS rendszerrel, a Storage támogatással, a Folyamat menedzsment rendszerrel kapcsolatban (a felsoroltakkal kapcsolatban összesen 48 millió forint többletteljesítés történt).

Szakértő, pályázati, üzletviteli tanácsadás jogcímen keletkező költségek növekedése, két ellentétes irányú hatás eredménye. Vannak olyan tételek, melyek döntően 2014-ben jelentek meg, vagy 2014-ben több költség merült fel, mint 2015-ben. Ilyen többek között az ADQ projekthez szaktanácsadás, VIR koncepció-alkotás, szervezetfejlesztés; a felsoroltak összesen 65 millió forint 2014-es költséget jelentettek. Illetve vannak olyan tételek, melyek vagy csak 2015-ben jelentek meg, vagy ebben az évben többet fordított rá a Társaság, mint az előző évben. Például: Stratégia-alkotás, HR kiválasztás, Távüzemeltetési projekt tanulmányok, FAB-CE együttműködés, Radarkarbantartást megelőző állapot-felmérés, Radarantenna-karakterisztikai mérés; a felsoroltak összesen 115 millió forint költséget jelentettek 2015-ben.

Külföldi utazás, kiküldetési költségek 33%-os növekedése annak következménye, hogy egyrészt a stratégiai projektek megvalósítása kapcsán 2015-ben jelentős számú utazás történt 46 millió forintnyi kiutazási költséget generálva, másrészt a nemzetközi kiküldetések terén 2015-ben a Társaság aktívabb tevékenységet folytatott, mint az előző évben.

Az ingatlanok bérleti díjainak 13%-os növekedését alapvetően a Dubai ATC Global konferencián való 2015. évi részvétel kapcsán bérleti díjként megjelenő 16 millió forintnyi többletköltség, valamint a BA Zrt.-től bérelt ingatlanok bérleti díjainak emelkedése (plusz 5 millió forint) eredményezte.

Hirdetés, reklám, marketing költségek 63%-os emelkedésének oka, hogy 2015-ben a Társaság nagyobb mértékben rendelt produkciós munkákat (ez 28 millió forint növekedést okozott), illetve 2015-ben a Madridi ATM kiállításon történő megjelenés mellett a Társaság a Dubai ATC Global kiállításon is részt vett (ez 13 millió forintos többletköltséget jelentett).

Külföldi szakmai és nyelvi képzés, továbbképzés költségeinek emelkedése a magyar légtérirányításhoz kapcsolódó külföldi szakmai képzés intenzitásának növekedéséhez kapcsolódik.

Egyéb szolgáltatások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Eurocontrol hozzájárulás	1 344 605	1 302 255	-3%
Hatósági díjak	585 354	613 094	5%
Felelősségbiztosítások	612 128	814 162	33%
Bankköltségek	35 085	37 051	6%
Vagyonbiztosítások	12 098	14 123	17%
Egyéb nemzetközi tagdíjak	8 399	15 888	89%
Kamarai, egyéb szakmai szervezeteknek, jogi személyeknek fizetett díj	2 427	4 218	74%
Igazgatási-szolgáltatási, közbeszerzési díjak	677	335	-51%
Egyéb hatósági díjak	29	29	0%
Illetékek	4 105	341	-92%
Egyéb szolgáltatások	2 604 907	2 801 496	8%

Az Egyéb szolgáltatások értéke 8%-ot növekedett 2014. évhez képest. Ehhez hozzájárult a légiforgalmi felelősségbiztosítás, a vagyonbiztosítás, illetve az egyéb nemzetközi tagdíjak értékének növekedése.

Az Eurocontrol tagdíj értéke 3%-os csökkenést mutat, melynek oka, hogy az átlagosan alacsonyabb Eurocontrol költségszint miatt kevesebb lett a Magyarországra jutó rész.

Mind a hatósági díjak, mind a Légiforgalmi felelősségbiztosítás költségnövekedésének az oka, hogy a koszovói szolgáltatásnyújtás 2014. április 3-ai indulásával ezen kötelezettségek a koszovói légtérben végzett légiforgalmi irányítással kapcsolatban is felleptek, 2014-re arányosan háromnegyedévnyi hatósági díj, illetve 9 hónapot terhelő felelősségbiztosítás jelentkezett, míg 2015-ben a teljes 12 havi költség felmerült. A légiforgalmi felelősségbiztosítás értéke növekedésének további oka az USD árfolyamának 25%-os növekedése 2015-re.

A vagyonbiztosítások értéknövekedésének az oka egyrészt a vagyonérték 3 milliárd forint értékű növekedése, másrészt a biztosítások terror-cselekmény és háborús fenyegettség miatti felára a nemzetközi események miatt a viszontbiztosítási piacon megnövekedett, ezért áremelkedés okozott a magyar piacon is.

A bankköltségek 6%-os mértékű emelkedés oka, hogy a megnövekedett pénzállomány mellett jelentősen, mintegy 23%-kal nőtt a banki tranzakciók összértéke, így a csökkenő pénzforgalmi díjak és jutalékok mellett a bankköltségek mégis 1.966 ezer forinttal növekedtek.

A nemzetközi tagdíjak növekedését a CANSO tagdíj 7 millió forintos növekedése okozta.

Beszerezéseinkből az importbeszerzések értékét (termék- és szolgáltatás-beszerezések) földrajzi megbontásban a **4.5. számú mellékletben** mutatjuk be részletesen.

2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK

Személyi jellegű ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Béreköltség	10 669 020	11 856 871	11%
Személyi jellegű egyéb költségek	998 192	1 611 439	61%
Bérfelrakások	3 883 753	3 515 181	-9%
Személyi jellegű ráfordítások	15 550 965	16 983 491	9%

A 2015. évi személyi jellegű ráfordítások 9%-os növekedést mutatnak 2014. évhez képest.

A béreköltség 11%-os 1188 millió forintos növekedésének főbb okai:

- 2014. júliusban a Koszovói légtér irányítás és a krími és kelet-ukrajnai légtér lezárásából fakadó megnövekedett munkaterhelés elismerésére bevezetett rekreációs pótlék kiegészítés 2015. évi áthúzódó hatása 119 millió forint növekedést okozott.
- 2015. évben a bérmegállapodások végrehajtása összességében 361 millió forint béreköltség növekedést okozott alaphé, műszakpótlék átalány, inflációs pótlék, TÉR juttatás és irányítói teljesítményalapú juttatás vonatkozásában.
- 2015. évben az Irányítói életpálya megállapodás és a Kollektív Szerződés Életpálya programja alapján bérként kifizetett egyszeri és éves életpálya juttatások 708 millió forint többletet jelentettek.

A személyi jellegű egyéb költségek 61%-os, azaz 613 millió forintos növekedése ellentétes irányú hatások eredményeként jött létre.

- egyrészt az életpálya megállapodások alapján önkéntes nyugdíjpénztári adományként kifizetett 696 millió forintos többletköltségéből, az egyszeri SZÉP szállás juttatás 59 millió forintos többletköltségéből, a vezényelt katonáknak kifizetett jubileumi jutalmak 31 millió forintos, a betegszabadság 16 millió forintos és a külföldi kiküldetések napidíjának illetve a reprezentációs költségnek 10-10 millió forintos többletköltségéből adódik,
- másrészt 206 millió forintos megtakarítást jelentő hatás, hogy 2015-ban már nem fizettünk KSZ alapján előrehozott jubileumi jutalmat és törzsgárda jutalmat.

A bérfelrakások 9%-os 369 millió forintos csökkenésének oka a 2015-től megszűnt korekedvezmény-biztosítási járulék miatti 666 millió forintos megtakarítás, illetve a 298 millió forintos járulék növekedés, összhangban a béreköltség és az egyéb személyi jellegű költségek járulékalap részének növekedésével.

A Társaság 2014. évi záró létszáma 712 fő, míg 2015. évi záró létszáma 752 fő volt. Az átlagos statisztikai létszám 736,7 fő. A személyi jellegű ráfordításokhoz kapcsolódóan a Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma, béreköltsége és egyéb személyi jellegű kifizetései a **3.3.** pontban kerülnek bemutatásra.

2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK

Egyéb ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Céltartalék képzése	1 474 591	2 117 451	44%
Költségvetéssel és önkormányzattal elszámolt adók, illetékek (iparűzési adó, ingatlanadó, gépjármű adó innovációs járulék)	915 980	875 866	-4%
Követelések elszámolt értékvesztése	66 604	52 739	-21%
Költségek fedezetére adott támogatások	885 056	639 524	-28%
Értékesített tárgyi eszközök nyilvántartás szerinti értéke	35 936	25	-100%
Behajthatatlan követelések leírt értéke	11 725	19 478	66%
Terven felüli értékcsökkenési leírás	38 325	2 240	-94%
Különféle egyéb ráfordítások	2 509	4 734	89%
Bírságok, kötbérek, fekbérek, késedelmi kamatok, kártérítések	5 915	2 303	-61%
Adóalapot növelő tételek	23 506	181	-99%
Egyéb ráfordítások	3 460 147	3 714 541	7%

Az egyéb ráfordítások értékének 7 %-os növekedésének okai a következők:

A 2015. évi céltartalék-képzés 642.860 ezer forinttal haladta meg az 2014. évit. Ennek oka, hogy a hosszú távú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalékok között új elemként jelenik meg a „határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatására képzett céltartalék”, mely a 2015-ben határozott idejű munkaszerződést aláíró légiforgalmi irányítók juttatására képzett céltartalék 116.339 ezer forint értékben, valamint a vezényelt katonák jubileumi juttatásaira képzett 430.540 ezer forint céltartalék, a **2.1.9.** pontban leírtak alapján. (Céltartalékokról részletesen a **2.1.9.** pont alatt található információ.)

A költségek fedezetére adott támogatások csökkenésének oka, hogy 2014-ben a 2013-as költségek áthúzódó hatásaként 302 millió forint többletráfordítás került kimutatásra, míg 2015-ben nem jelentkezett ez az áthúzódó hatás. A 2014. évi kutatás-mentési költségek fedezetére kifizetett támogatás összege: 414.236 ezer forint, 2015-ben ugyanezen jogcímen 469.074 ezer forint került kifizetésre. A költségek fedezetére adott támogatások összegében megjelenik még a léginavigációs szolgáltatásnyújtással kapcsolatos költségek fedezetére kifizetett közigazgatási költségtérítés 2014-ben 163.219 ezer forint értékben, 2015-ben pedig 170.450 ezer forint értékben.

A követelésekre képzett értékvesztés 2014-hez képest 13.865 ezer forinttal csökkent, míg behajthatatlan követelésként 7.753 ezer forinttal több került leírásra. A behajthatatlan követelések leírása és a kétes követelésekre képzett értékvesztés az Eurocontrol - mint a légiforgalmi irányításból származó díjkövetelések kezelésével megbízott szervezet - javaslata alapján történik az **1.3.2.** pontban leírtak szerint.

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók csökkenése a 2015. évi adóalap csökkenésének köszönhető:

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Iparüzési adó	738 980	729 756	-1%
Innovációs Járulék	139 662	110 323	-21%
Egyéb központi és helyi adók	37 338	35 787	-4%
A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók	915 980	875 866	-4%

2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE

Pénzügyi műveletek eredménye

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Pénzügyi műveletek bevételei	807 534	673 114	-17%
Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	390 824	277 513	-29%
Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége	0	22 877	-
Pénzügyi műveletek egyéb bevételei	416 710	372 724	-11%
Pénzügyi műveletek ráfordításai	327 042	452 147	38%
Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai	327 042	452 147	38%
Pénzügyi műveletek eredménye	480 492	220 967	-54%

A Társaság 2015-ben elért pénzügyi eredménye 54%-os csökkenést mutat a 2014. évi pénzügyi eredményhez képest.

A kapott kamatok összege két soron jelentkezik: a rövid lejáratú befektetések (bankbetét, rövid lejáratú kincstárjegyek) kapott kamata 277.513 ezer forint, a befektetett pénzügyi eszközök (hosszú lejáratú államkötvények) kamata pedig 22.877 ezer forint, összesen 300.390 millió forint kamatbevételt jelentett 2015-ben. A kapott kamatok mértéke 29%-kal csökkent, amelynek oka a növekvő átlagos lekötött pénzállomány ellenére – a jegybanki alapkamat folyamatos csökkenését tükröző - jelentősen csökkenő kamatszint volt.

A pénzügyi műveletek egyéb bevételei és ráfordításai az eszközökön és forrásokon keletkezett realizált és nem realizált árfolyam-különbözeteket tartalmazzák.

2014-ben a Társaságnak összesen 38 millió forint árfolyamnyeresége került elszámolásra a deviza-árfolyam kockázat kezelése céljából alkalmazott, a légitársaságoktól származó Eurós árbevételek forintértékének biztosítására megkötött cashflow fedezeti ügyletek eredményeként. 2015-ben az árfolyammozgások hatására éves szinten összesen 84 millió forint árfolyamveszteség került elszámolásra a megkötött fedezeti ügyletek eredményeképp (amit az így magasabb árfolyamon kiszámlázott árbevétel ellensúlyozott). A deviza-árfolyamkockázatok kezelését szükségessé tette, hogy a „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárult - egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése.

A Társaság árfolyamkockázat-fedezési modelljének célja, hogy az adott üzleti évre forintban meghatározott egységdíjnak megfelelő mértékű bevételre tegyen szert. Ennek érdekében a Eurocontrol által a havi egységdíjak euróban történő meghatározásához használt árfolyamot

kell a fedezeti tevékenység eredményeképpen határidős ügyletekkel biztosítani. Nettó árfolyam-különbözet a fedezeti ügyletek ellenére mégis azért keletkezik, mert a havi árbevétel kiszámlázása az MNB havi záró árfolyamán történik, ami eltér az Eurocontrol által a havi egységdíj-megállapításhoz használt átlag-árfolyamtól.

A 2015. üzleti évben lezárt árfolyamkockázat fedezeti ügyletek eredményhatását a következő táblázat foglalja össze:

Megnevezés	Ügylet érték EUR	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték (eFt)	Lejárat ideje	Eredményhatás (eFt)		Cashflowra gyakorolt hatás (eFt)
					Nyereség (+)	Veszteség (-)	
2014. novemberi árbevétel fedezése	8 417 890	308,53	2 597 158	2015.01.22	485	- 56 198	-55 713
2014. decemberi árbevétel fedezése	8 078 069	308,31	2 490 527	2015.02.25	522	- 61 456	-60 934
2015. januári árbevétel fedezése	7 128 210	311,34	2 219 269	2015.03.25	12 187	- 12 560	-373
2015. februári árbevétel fedezése	6 269 869	316,43	1 983 986	2015.04.22	81 915	- 52	81 863
2015. márciusi árbevétel fedezése	7 321 327	307,59	2 251 977	2015.05.21	67 616	-	67 616
2015. áprilisi árbevétel fedezése	8 221 534	304,35	2 502 249	2015.06.18	16 702	- 5 060	11 642
2015. májusi árbevétel fedezése	9 483 733	300,38	2 848 740	2015.07.22	-	- 85 694	-85 694
2015. júniusi árbevétel fedezése	10 682 280	295,78	3 159 614	2015.08.19	-	- 79 972	-79 972
2015. júliusi árbevétel fedezése	11 202 405	312,39	3 499 469	2015.09.23	38 292	- 2 001	36 291
2015. augusztusi árbevétel fedezése	11 281 339	312,42	3 524 501	2015.10.21	7 363	- 32 338	-24 975
2015. szeptemberi árbevétel fedezése	10 491 799	312,16	3 275 131	2015.11.19	4 316	- 16 458	-12 142
2015. októberi árbevétel fedezése	9 555 020	313,43	2 994 814	2015.12.23	37 655	- 35	37 620
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek	108 133 475	308,59	33 347 435		267 053	-351 824	-84 771
Nem fedezeti célú származékos ügyletek	85 796	314,71	27 001	2015.08.19	-332	0	332
Származékos ügyletek összesen	108 219 271		33 374 436		266 721	-351 824	-84 439

2.2.7 RENDKÍVÜLI BEVÉTELEK

Rendkívüli bevételek

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Hitelező által elengedett kötelezettség	297 020	219 194	-26%
Ajándékként, hagyatékként kapott, fellelt eszközök piaci értéke	44	44	0%
Tértítés nélkül átvett eszközök	21 853	23	-100%
Rendkívüli bevételek	318 917	219 261	-31%

A rendkívüli bevételek között megjelenő „elengedett kötelezettség” a 2.1.10. pontban bemutatott, a Társaságnak a vagyonkezelésből eredő visszapótlási kötelezettségének a megszűnése miatt elszámolt rendkívüli bevétel.

2013. június 28. hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelőket a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesítette. Ennek eredményeképpen a Társaságnál 2015-ben 218.045 ezer forint, 2014-ben 297.020 ezer forintos értéke elengedett kötelezettségnek minősül, azzal a Társaság a hosszú lejáratú kötelezettségét csökkentette.

2.2.8 RENDKÍVÜLI RÁFORDÍTÁSOK

Rendkívüli ráfordítások

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Változás %
Véglegesen nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök	206 552	224 713	9%
Térítés nélkül átadott eszközök nyilvántartás szerinti értéke	0	255	-
Térítés nélkül nyújtott szolgáltatások bekerülési értéke	68 672	341	-100%
Elengedett követelés összege	0	0	-
Rendkívüli ráfordítások	275 224	225 309	-18%

Véglegesen nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök

A véglegesen nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök között rendkívüli ráfordításként azon támogatások kerülnek elszámolásra, amelyeket elszámolási kötelezettség nélkül, tehát nem a költségek-ráfordítások ellentételezésére nyújt a HungaroControl Zrt. Ezeket a támogatásokat a Társaság Társadalmi Felelősségvállalás Programjának keretében nyújtja. 2014-hez képest a legnagyobb mértékű növekedés a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Alapítvány részére nyújtott támogatásokban jelentkezett, összesen 20 millió forint értékben.

Térítés nélkül átadott eszközök, nyújtott szolgáltatások

A Társaság 2014-ben ingyenesen – a Teljesítménytervben foglalt közigazgatási költségkeret terhére - nyújtott légiforgalmi irányítói alapképzést a Nemzeti Közlekedési Hatóság, valamint a Közlekedésbiztonsági Szervezet olyan munkavállalói részére, akiknek munkájuk során elengedhetetlen a Társaság alaptevékenységének mélyre ható ismerete. Ennek összköltsége 2014-ben 68.469 ezer forint, míg ilyen típusú képzés nyújtására 2015-ben nem került sor.

2.2.9 TÁRSASÁGI ADÓ

A 2015. év eredménye után keletkező Társasági Adó Fizetési Kötelezettség: 1.397.996 ezer forint. Az eredménykimutatásban ezen a soron megjelenő egyenleg tartalmazza ezen felül 19.998 ezer forint értékben az üzleti év során könyvelt, de megelőző üzleti éveket érintő társasági adó önrevíziók hatását, így az eredménykimutatásban megjelenő adófizetési kötelezettség: 1.417.994 ezer forint.

A 2015. évi társasági adó megállapítása:

adatok ezer Ft-ban

Adózás előtti eredmény:	5 567 373	Átlagkulcs
Társasági adóalapot növelő tételek	7 766 265	
Társasági adóalapot csökkentő tételek	5 712 606	
2015. adóév egészére megállapított adóalap	7 621 032	
Számított adó	1 402 996	
Adókedvezmény	5 000	
Adófizetési kötelezettség:	1 397 996	18,34%

A **Társasági adóalap módosító tételei** a mellékletek között a **4.6. táblázatban** kerülnek bemutatásra.

Társaságunk esetében speciálisan kezelt tétel az Eurocontrol speciális elszámolási egyenleg (bevételi többlet-hiány) elszámolása a társasági adó megállapítása során:

A tárgyévben keletkezett elszámolási egyenlegeket, illetve a korábban elhatárolt és a tárgyévben feloldott elszámolási egyenlegeket összevontan kezeljük társasági adóalap módosító tételként.

- Amennyiben az összevont egyenleg bevételi többletet mutat, a társasági adóalap levezetésében adóalap csökkentő tényezőként számoljuk el.
- Amennyiben az összevont egyenleg bevételi hiányt mutat, a társasági adóalap levezetésében adóalap növelő tényezőként számoljuk el.
- Így a Társaság tárgyévben ténylegesen kiszámlázott bevételei kerülnek figyelembevételre a társasági adóalap meghatározásában.

Adókedvezmény

A Társaság 2015. évben 5 millió forint összegű Tao. tv. 22. §. szerinti támogatást nyújtott előadó-művészeti szervezetek részére, mely után 5 millió forint összegű adókedvezményt vesz igénybe.

2.3 Vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet értékelése

Társasági vagyonstruktúra változásának bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Megoszlás % 2014	Megoszlás % 2015	Változás %
Befektetett eszközök	21 210 672	28 787 185	41,69%	51,35%	36%
Forgóeszközök	26 866 273	24 274 158	52,80%	43,30%	-10%
Aktív időbeli elhatárolások	2 803 552	2 999 463	5,51%	5,35%	7%
Eszközök összesen	50 880 497	56 060 806	100%	100%	10%

A Társaság vagyoni helyzete stabil, mérlegfőösszege a két időszak között 10%-kal növekedett.

Források szerkezetének bemutatása

adatok eFt-ban

Megnevezés	Előző év 2014	Tárgyév 2015	Megoszlás % 2014	Megoszlás % 2015	Változás %
Saját tőke	27 566 010	30 855 049	54,19%	55,03%	12%
Céltartalékok	5 649 960	5 167 991	11,10%	9,22%	-9%
Kötelezettségek	9 745 531	9 332 237	19,15%	16,65%	-4%
Passzív időbeli elhatárolások	7 918 996	10 705 529	15,56%	19,10%	35%
Források összesen	50 880 497	56 060 806	100%	100%	10%

A Társaság saját tőkéje a 2015. évi mérleg szerinti eredmény bekerülésével 3,2 milliárd forinttal növekedett, így a források között 55,03 %-ra nőtt a saját tőke aránya. A céltartalékok értékének 9%-os csökkenése mellett forrásszerkezeten belüli arányuk közel 2%-kal csökkent, a kötelezettségek aránya pedig 2,5 %-kal csökkent. A passzív időbeli elhatárolások értéke 35%-os növekedést mutat (2015. évi felülfinanszírozási egyenlegek megjelenésének köszönhetően), így a forrásszerkezeten belül 19,10 %-os arányt képviselnek.

Vagyoni helyzet mutatói	Számítása	2014.12.31	2015.12.31
Likviditás			
Likviditási ráta	(Forgóeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek)	4,86	4,54
Likviditási gyors ráta	((Forgóeszközök - Készletek) / Rövid. Lej. Köt.)	4,84	4,52
Tőkeszerkezet			
Tőkeellátottság	(Saját tőke / Eszközök összesen)	54,19%	55,03%
Kötelezettségek és eszközök aránya	(Kötelezettségek / Eszközök összesen)	19,15%	16,65%
Jövedelmezőség			
Saját tőke arányos adózás előtti eredmény	(Adózás előtti eredmény / Saját tőke)	15,54%	18,04%
Saját tőke arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Saját tőke)	9,16%	13,45%
Árbevétel arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Értékesítés nettó árbevétele)	7,86%	11,84%
Eszközarányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Eszközök összesen)	4,96%	7,40%

A Társaság likviditása jó, forgóeszközei több mint 454%-ban fedezik rövid lejáratú kötelezettségeit. Tőkeszerkezete megfelelő, az eszközök 55,03%-át a saját tőke finanszírozza. A Társaság 2015. évi adózás előtti eredménye alapján számított jövedelmezősége a 2014. évhez viszonyítva javult.

III. Tájékoztató Rész

3.1 Mérlegen kívüli tételek

3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK

A „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárul – egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. A Társaság ennek kivédésére, a devizás árfolyamkockázatainak csökkentésére az euróban számlázott légitforgalmi díjbevételek fedezésére cashflow fedezeti ügyleteket köt. A módszer célja a forgalom becslés alapján meghatározott várható havi árbevételekből származó eurós cashflow forintértékének biztosítása az Eurocontrol által alkalmazott ún. havi árfolyam-kiigazító mechanizmus alapján számított havi átlagos EUR/HUF árfolyamon.

Minden megkötött ügylet leszállítási, cash-flow fedezeti célú, tőzsdén kívül kötött ügylet, jellemzően 3-4 hónapos futamidővel.

Abban az esetben, ha megszűnik a fedezeti hatékonyság, kereskedési célú nem fedezeti ügyletté minősíti át a Társaság a könyvekben.

A Társaság a származékos ügyleteit a Szt. 59/A-59/F. § alapján a „Valós értéken történő értékelés” szabályai szerint értékeli. A lejáratig, minden hónap végén elvégzi a tranzakciók értékelését az ügyletkötő bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve.

2015. december 31-én az alábbi nyitott ügyleteket tartja nyilván a Társaság:

Fordulónapon nyitott származékos ügyletek					adatok eFt-ban		
Megnevezés	Ügylet érték EUR	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték	Lejárat ideje	Várható eredményhatás (*) Nyereség (+)/ Veszteség (-)	Üzleti évben elszámolt eredményhatás	Cash-flowra gyakorolt hatás
2015. novemberi árbevétel fedezése	7 697	311,83	2 400 183	2016.01.21	-12 571	-110	0
2015. decemberi árbevétel fedezése	7 203	313,22	2 256 092	2016.02.25	-3 172	0	0
2016. januári árbevétel fedezése	6 890	315,14	2 171 440	2016.03.24	7 748	0	0
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek	21 790	313,34	6 827 715	-	-7 995	-110	0
Nem fedezeti célú származékos ügyletek	0	0	0	-	0	0	0
Származékos ügyletek összesen	21 790		6 827 715	-	-7 995	-110	0

(*) Az oszlop a 2015.12.31-ei valós értékértékelési különbözeteit változását tartalmazza. A származékos ügyletek értékelését külső fél (ügyletkötő bank) végzi.

A Társaság pénzügyi instrumentumai közül csak a határidős fedezeti ügyletek kerülnek valós értéken bemutatásra:

Valós értéken értékelt pénzügyi instrumentumok

adatok eFt-ban

Megnevezés	Bekerülési érték	Értékelési különbözet	Valós érték (*) 2015.12.31
2015. novemberi árbevétel fedezése	2 400 183	-12 681	2 387 502
2015. decemberi árbevétel fedezése	2 256 092	-3 172	2 252 920
2016. januári árbevétel fedezése	2 171 440	7 748	2 179 188
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek	6 827 715	-8 105	6 819 610
Nem fedezeti célú származékos ügyletek	0	0	0
Származékos ügyletek összesen	6 827 715	-8 105	6 819 610

(*) A származékos ügyletek értékelését külső fél (ügyletkötő bank) végzi.

2015. december 31-én az ügyletek valós értéke 6.819.610 ezer forint, valós értékelési különbözete negatív, összesen 8.105 ezer forint. Az értékelési különbözetből 7.995 ezer forint veszteség a valós értékelés értékelési tartalékával szemben, míg 110 ezer forint veszteség a pénzügyi műveletek eredményében került kimutatásra.

Valós értéken értékelt eszközök és források értékelési különbözetének állományváltozása

Megnevezés	Valós érték értékelési	Saját tőke - értékelési tartalék	Eredménykimutatás
Egyenleg 2015.01.01-én	-153 018	-150 765	-2 253
Tárgyévi változás összesen	144 913	142 770	2 143
Záró állomány 2015.12.31-én	-8 105	-7 995	-110

3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA

A HungaroControl Zrt. 2015. december 31-én a következő adott bankgaranciákkal rendelkezett:

Adott Bankgaranciák

Kedvezményezett	Garancia lejárat	Garancia összege (eFt)	Garancia típusa
Budapest Airport Zrt.	2015.08.31-2016.08.31	17 247	bérleti díj fizetési garancia
Népliget Béta Kft.	2015.09.30-2016.03.31	15 186	bérleti díj fizetési garancia

3.2 Vezető tisztségviselők, igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak járandósága, előlegei, kölcsönei

FB tagok, vezető tisztségviselők juttatásai

adatok eFt-ban

Megnevezés	Járandóság	Folyósított előlegek	Nyújtott kölcsönök
	2015-ben	2015.12.31	2015.12.31
Igazgatóság tagjainak juttatásai összesen	22 287	0	0
Felügyelő bizottság tagjainak juttatásai összesen	9 440	0	0
Vezető tisztségviselők juttatásai 2015. év során (*)	94 488	0	0
Összesen	126 215	0	0

(*) ebből 0 Ft a 2014. év után kifizetett prémium

3.3 Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma, bérköltsége és személyi jellegű egyéb kifizetése

Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma, bérköltsége és egyéb személyi jellegű kifizetése

adatok eFt-ban

Megnevezés		Átlagos statisztikai létszám (fő)	Bérköltség	Személyi jellegű egyéb kifizetés	
Főállásban, teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	21,17	82 436	14 284	
	szellemi foglalkozásúak	696,21	11 151 563	1 530 924	
Főállásban nem teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	3,13	3 134	1 131	
	szellemi foglalkozásúak	10,75	64 493	9 975	
Alkalmazásban álló nyugdíjas	teljes munkaidős	fizikai foglalkozásúak	2,17	8 539	823
		szellemi foglalkozásúak	2,08	24 600	777
	nem teljes munkaidős	fizikai foglalkozásúak	1,16	962	215
		szellemi foglalkozásúak	0,00	0	0
További munkaviszonyban állók		0,00	0	0	
Egyéb állományba nem tartozó munkavállalók		0,00	521 144	53 310	
Foglalkoztatottak összesen		736,67	11 856 871	1 611 439	

3.4 Kapott támogatások

3.4.1 A HUNGAROCONTROL ZRT. ÁLTAL A KORÁBBI IDŐSZAKOKBAN ELYNYERT EURÓPAI UNIÓS TÁMOGATÁSOK

Pályázat megnevezése	Megítélt EU támogatás összeg konzorcium (EUR)	Megítélt EU támogatás összege HC (EUR)	Megkapott támogatás (EUR)	Elszámolás megtörtént
TEN-T FAB CE statikus illetékességi körzet forgatókönyv végrehajtása (FAB 2)	1.447.390	388.545	359.758	igen
TEN-T CPDLC	-	1.366.272	683.136	nem
SJU REACT+	119.100	28.100	28.100	igen
SJU Budapest 2.0	1.234.134	532.038	159.611	nem
H2020 BEYOND	1.931.885	86.375	43.188	nem
Összesen:	4.732.509	2.401.330	1.273.793	

FAB CE statikus illetékességi körzet forgatókönyv végrehajtása (FAB 2)

A pályázatot 2010. április 30-i határidővel elkészítettük és beadtuk. A pályázatot négy ország légiirányító cége közösen adta be (AustroControl, HungaroControl Zrt., Rizeni letového provozu České republiky, Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o). A pályázat a légiforgalmi szolgáltatások – Funkcionális légtérblokkok (ATM/FAB-ok) területén megvalósítandó intézkedésekre vonatkozott. A konzorciumi támogatási érték 1.447.390 euró volt, melyből a HungaroControl 388.545 euró támogatásban részesült, 35%-os támogatási intenzitás mellett.

Projekt kezdési és befejezési időpontja: 2011. január 1. – 2012. december 31.

Társfinanszírozás mértéke: 35 %

A HungaroControl oldalán az eredetileg tervezettől elmaradó mértékben merültek fel költségek, ennek megfelelően csökkent a véglegesen megítélt támogatás mértéke. A pénzügyi elszámolásra 2014. február 19-én került sor.

Controller Pilot Data Link Communications Implementation (CPDLC)

A projekt a TEN-T forrás bevonásával valósul meg. A projekt célja a MATIAS rendszernek a CPDLC tekintetében való bővítése (Build 10), ezáltal a magyar légiforgalmi szolgáltatás eszközeinek, jelenlegi kapacitásának bővítése és működésének javítása, valamint az adatkapcsolat-szolgáltatások 2015. februártól való regionálisan szinkronizált bevezetése. Az aktualizált ATM forgalmi irányítási rendszere kiegészíti a pilóták és a légiforgalmi irányítók közötti verbális kommunikációt, és a rutinfeladatok automatizálásával javítja az ATM kapacitását.

Projekt kezdési és befejezési időpontja: 2013. január 1. – 2015. június 30.

Támogatás összege: 1.366.272 euró

Társfinanszírozás mértéke: 20 %

2016. első félévben várható a projekt pénzügyi zárása.

Reduction of Emissions Using CDAs and CCDs in TMA - Plus (REACT Plus)

A projekt a SESAR JU (Joint Undertaking) által meghirdetett pályázaton nyert támogatást. A projekt célja új koncepció alkalmazásával csökkenteni a káros anyag kibocsátást le- és felszálláskor, továbbá csökkenteni a környezetre gyakorolt zaj hatását a budapesti Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér környezetében. A projekt konzorciumban valósul meg. Konzorciumvezető: PildoLabs, tagok: Wizz Air, HungaroControl

A projekt teljes költsége 238.200 euró, a HungaroControl 28.100 euró támogatásban részesül. Társfinanszírozás mértéke: 50%

A projekt kezdési és befejezési időpontja: 2012. július 30. – 2014. szeptember 30.

A projektzáró elszámolása megtörtént. 2015. szeptember 29-én beérkezett végső elszámolásként 19.670 euró támogatás. A SESAR JU 2015. november 12-én kiállította a projekt záró pénzügyi nyilatkozatát a PildoLabs felé.

Budapest 2.0

A projekt a SESAR JU által meghirdetett pályázaton nyert támogatást. A demonstrációt végző hattagú nemzetközi konzorcium a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat és a spanyol PildoLabs kezdeményezésére kezdte meg a közös munkát. Az együttműködésben a Wizz Air légitársaság, a JetStream Légiforgalmi és Légiszolgáltató Kft., a SLOT Consulting repülőipari vállalkozás és a Katalán Politechnikai Egyetem fő tagként, az LPS szlovák légiforgalmi szolgáltató és a Vueling légitársaság támogató tagként vesz részt, míg a Budapest Airport Zrt. megfigyelőként kapcsolódik a programba.

A Budapest 2.0 projekt keretében egy hattagú nemzetközi konzorcium egy olyan demonstrációs környezetet alakít ki, ahol a SESAR kutatási-fejlesztési programhoz szorosan kapcsolódó léginavigációs fejlesztések tesztelését és bemutatását végzi majd. A program kifejezetten a kis és közepes forgalmú repülőterek és szolgáltatók működését javító technológiai újítások és eljárások bemutatását tűzte ki céljául, amelyek segítségével hatékonyabban ütemezhető a légi járművek érkezése, mérsékelhető a járatkésések száma, gazdaságosabban üzemeltethetők a repülőgépek és kedvezően befolyásolhatók a környezeti hatások. A Budapest 2.0 olyan demonstrációs környezetet biztosít a nemzetközi partnereknek, ahol a SESAR kutatási-fejlesztési programban kijelölt léginavigációs fejlesztések tesztelését és bemutatását komplex módon elvégezhetik.

A projekt teljes költsége 2.468.268 euró, amelyből a HungaroControl tervezetten 532.037,5 euró támogatásban részesül.

Társfinanszírozás mértéke: 50%

A projekt kezdési és befejezési időpontja: 2014. október 16. – 2016. október 16.

2015. február 26-án az előfinanszírozásból származó 159.611 euró beérkezett a HungaroControl számlájára.

Building EGNSS capacity On EU Neighbouring multimodal Domains (BEYOND)

A projekt Horizon 2020 forrásból valósul meg. A projekt célja tréningeken, gyakorlatokon és workshopokon keresztül a műholdas eljárások népszerűsítése, kapacitások kiépítése. A projekt 19 tagból álló konzorciumban kerül lebonyolításra, a koordinátor a EUROPEAN SATELLITE SERVICES PROVIDER S.A.S.

A projekt teljes költsége 1.931.885 euró, amelyből a HungaroControl tervezetten 86.375 euró támogatásban részesül.

Társfinanszírozás mértéke: 100%

A projekt kezdési és befejezési időpontja: 2015. április 1. – 2017. április 1.

A támogatási szerződés 2015. március 3-án aláírásra került. Előfinanszírozásként 2015. június 9-én 43.188 euró összeget írtak jóvá a Társaság számláján.

3.4.2 2015 FOLYAMÁN ELYNYERT TÁMOGATÁSOK

Airport-Collaborative Decision Making at HungaroControl (A-CDM)

A projekt a Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg. A projekt a hazai légiforgalmi irányítási rendszer, a MATIAS (Magyar Automated and Integrated Air Traffic System) továbbfejlesztésére, szoftverfejlesztésre irányul. Az új szoftver támogatni fogja a CDM használatához szükséges új funkciókat, ezáltal biztosítva a repülésben érintett szereplők (légitársaságok, repülőterek és légiforgalmi irányítók) közötti hatékonyabb információcserét. A CDM bevezetésével kapcsolatos kitűzött célok, elérendő eredmények a MATIAS rendszer fejlesztésén túl, az egyezményi, munkatechnológiai háttér kialakítása, a repülésbiztonsági követelmények teljesítése, a személyi feltételek megteremtése (oktatás), valamint a szükséges engedélyek beszerzése.

A projekt teljes költsége 1.043.431 euró

Társfinanszírozás mértéke: 50%

A projekt kezdési és befejezési időpontja: 2014. február 3. – 2016. június 30.

A támogatási megállapodás aláírására 2015. november 19-én került sor. Előfinanszírozásként 2015. december 3-án 208.686 euró összeget írtak jóvá a Társaság számláján.

Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea

A projekt (technológiai megvalósíthatósági tanulmány) CEF forrás bevonásával valósul meg. A Free Route Airspace (FRA) FAB CE-n (közép-európai funkcionális légtérblokk) belüli megvalósításához, működtetéséhez szükséges működési feltételek kidolgozásáról szól, a HUFRA (a magyar légtérben bevezetett free route airspace) tapasztalataiból kiindulva, tekintettel arra, hogy a koncepció bevezetésére nincs egységesen kidolgozott eljárás, valamint a már bevezetett koncepciók között elég nagy eltérések mutatkoznak Európa-szerte. A projekt a határon átnyúló, valamint FAB szintű FRA Concept of Operations kidolgozását és annak validálását célozza meg, továbbá a felmerülő AIS kérdéskörök kidolgozását, repülésbiztonsági elemzés készítését, a szükséges ATM rendszerfejlesztések meghatározását, valamint szimulációt foglal magában, amely a HungaroControl CRDS központjában realizálódik. A projekt konzorciumban valósul meg HungaroControl Zrt., mint konzorcium-vezető, tagok: AustroControl, Croatia Control, BHANSA, Slovenia Control, LPS SR, és ANS CR ANSP-k, mint FAB CE tagok a SESAR Deployment Manageren keresztül.

A projekt teljes költsége 2.190.782 euró, amelyből a HungaroControl tervezetten 401.798 euró támogatásban részesül.

Társfinanszírozás mértéke: 50%

A projekt kezdési és befejezési időpontja: 2015. szeptember 1. – 2017. április 21.

A támogatási megállapodás aláírására 2015. november 27-én került sor.

3.5 Környezetvédelem

A HungaroControl Zrt. elismeri a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés fontosságát, gazdasági és társadalmi jelentőségét. Tevékenysége során kötelezettséget vállalt a természet és a környezet megóvására, a környezet állapotának javítására. Ennek erősítése érdekében 2015-ben új Környezeti Politika került megfogalmazásra.

A HungaroControl Zrt. az ISO 14031:1999 szabvány szerinti Környezeti Teljesítményértékelési rendszert (KTÉ), működtet annak érdekében, hogy a meglévő ISO 14001 szabványnak megfelelő működését továbbfejlessze.

Fejlesztéseink között környezetvédelmi célként kezeljük a környezetbarát technológiákat és az energia hatékony megoldásokat, valamint az alternatív energia megoldásokat.

Aktív szerepet vállaltunk a sűrűsödő légi forgalom következményeként megnövekedett zajproblémák kezelésében és a lakosságot érő zajterhelés csökkentése érdekében. A légiforgalmi irányítás környezetterhelő hatásainak vizsgálatára önként vállalt és végrehajtott vizsgálatot indítottunk el, mely során a szabvány indulási eljárásoktól eltérő légi járművek regisztrálása, s figyelmeztetése történik.

Társaságunk célja a szolgáltatásunk által zajjal közvetlenül érintett környező kerületek és települések zaj terheinek mérséklése, valamint tevékenységünk környezeti hatásainak és felelősségének tudatosítása. Tevékenységünk okozta környezeti terhelések csökkentésére Budapest Liszt Ferenc repülőtérre 2015-ben új, T-bar alapú szabvány műszeres érkezési eljárások bevezetését készítettük elő. Az új eljárások bevezetésével csökken az érkezések okozta zajjal érintett területek nagysága. Ugyancsak, a pilóták számára kiszámíthatóbb érkezési útvonalak elősegítik a légi járművek folyamatos süllyedését, csökkentve ezáltal az érkezések során elégetett üzemanyagot, valamint a CO₂/zaj kibocsátást. 2016-ban Társaságunk továbbá tervezi a repülőtér környezetében közlekedő légiforgalom környezet szempontú mérés módszertanának kidolgozását, amely későbbiekben elő fogja segíteni környezetteljesítmény mutatók kidolgozását.

Az érdekelt felek tekintetében a környezeti hatások elfogadását az objektív és hiteles adatszolgáltatás folyamatos kommunikációja során, hatékony partnerségi kapcsolat kiépítésével kívánjuk elérni. Működésünk során célunk a környezettudatos gondolkodás és magatartás magas szintű biztosítása, melyet a folyamatos környezeti tényezők és hatások felülvizsgálatával tudunk biztosítani.

A 2015. évi LVII. törvény alapján Társaságunk bevezette az ISO 50001 szabvány szerinti energiairányítási rendszert.

Környezetvédelmi fejlesztésekre Társaságunk nem kapott támogatást 2015. évben, és nem tervezi e jogcímen támogatás igénylését.

A környezet védelmét szolgáló eszközök kimutatását a mellékletek között a **4.7. melléklet** tartalmazza.

A Budapest Igló utcai telephelyen, 2015-ben keletkezett hulladékok alakulását az alábbi táblázat mutatja. A 2014. évi hulladék mennyiséghez képest lényeges változás nincs, némi csökkenés tapasztalható. A veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok nyitó- és zárókészletének mennyiségi és értékadatait a **4.8. melléklet** tartalmazza.

A Társaság tevékenységéhez kapcsolódóan környezetkárosításból vagy szennyezésből fakadó kötelezettsége nem keletkezett. A Társaság által minden előírás szerinti környezetvédelmi termékdíj, valamint környezetterhelési díj és egyéb környezetvédelemmel összefüggő díj megfizetésre került.

A környezetvédelemmel kapcsolatos egyéb kötelezettségek összegét a **4.9. melléklet** tartalmazza. A kötelezettségek között ki nem mutatott környezetvédelmi, helyreállítási költsége a Társaságnak nem volt.

3.6 Kutatás-fejlesztés támogatása

A CRDS (Centre of Research Development and Simulation), a HungaroControl kutatás-fejlesztési központja, Közép-Európa legnagyobb légtérszimulációs létesítményét működteti. Hasonló nagy kapacitású és fejlettségű szimulációs központ Európában csupán az EUROCONTROL égisze alatt működik, Párizs mellett.

A CRDS szimulációkat, tréningeket, valamint igény szerint tanácsadási tevékenységet végez légiforgalmi irányító szervezetek, funkcionális légtérblokkok (FAB-ok) és egyéb érdekelt felek számára.

A CRDS-ben a legmodernebb technológiák segítségével végezhetőek el azok a szimulációk, amelyek nélkülözhetetlenek a légtérstruktúra és a légiforgalmi irányítás fejlesztéséhez, a „papíron” kidolgozott és elméletileg biztonságos navigációs eljárások, légtérmódosítások validálásához, új eszközök kidolgozásához, valamint a légiforgalmi irányítók folyamatos továbbképzéséhez.

Budapest, 2016. április 20.

Vezérigazgató

IV. Mellékletek

4.1 Cashflow kimutatás

2015. üzleti év		adatok eFt-ban	
A tétel megnevezése		Előző év	Tárgyév
b		c	d
I.	Szokásos tevékenységből származó pénzeszköz-változás	-2 714 218	6 704 708
1	Adózás előtti eredmény ±	4 867 302	5 601 802
2	Elszámolt amortizáció +	3 026 829	3 209 544
3	Elszámolt értékvesztés és visszairás ±	99 562	66 977
4	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete ±	316 952	-481 969
5	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye ±	-17 412	-39
6	Szállítói kötelezettség változása ±	82 041	-21 903
7	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása ±	-224 191	-15 038
8	Passzív időbeli elhatárolások változása ±	3 730 075	2 786 533
9	Vevőkövetelés változása ±	-1 637 406	859 212
10	Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása ±	-11 519 318	-2 686 506
11	Aktív időbeli elhatárolások változása ±	1 319 932	-195 911
12	Fizetett, fizetendő adó (nyereség után) -	-1 758 584	-1 417 994
13	Fizetett, fizetendő osztalék, részesedés -	-1 000 000	-1 000 000
II.	Befektetési tevékenységből származó pénzeszköz-változás	-3 747 133	-10 940 331
14	Befektetett eszközök beszerzése -	-3 800 481	-10 940 395
15	Befektetett eszközök eladása +	53 348	64
16	Kapott osztalék, részesedés +	0	0
III.	Pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változás	-579 783	-135 701
17	Részvénykibocsátás, tőkebevonás bevétele +	0	0
18	Kötvény, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele +	0	0
19	Hitel és kölcsön felvétele +	0	0
20	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +	475	223
22	Véglegesen kapott pénzeszköz +	718 339	962 637
23	Részvénybevonás, tőke kivonás (tőke szállítás) -	0	0
24	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése -	0	0
25	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése -	0	0
26	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek -	0	0
27	Véglegesen átadott pénzeszköz -	-1 086 364	-869 483
28	Alapítókkal szembeni, illetve egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek változása ±	-212 233	-229 078
IV.	Pénzeszközök változása (±I±II±III. sorok) ±	-7 041 134	-4 371 324

4.2 Immateriális javak állományváltozása

MEGNEVEZÉS	VAGYONÉRTÉKŰ JOGOK			SZELLEMI TERMÉK			ALAPÍTÁS ÁTSZERVEZÉS	eFt-ban IMMATERIÁLIS JAVAK ÖSSZESEN
	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen		
	NYITÓ BRUTTÓ É.	8 573 089	2 494 071	11 067 160	9 439 676	122		
Vásárlás	0	3 306 441	3 306 441	0	44 617	44 617	0	3 351 058
Aktiválás	4 015 054	0	4 015 054	42 568	0	42 568	0	4 057 622
Előállítás	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás	0	41 359	41 359	0	0	0	0	41 359
Leltártöbblet	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb növekedés	0	0	0	0	0	0	0	0
Növekedés összesen	4 015 054	3 347 800	7 362 854	42 568	44 617	87 185	0	7 450 039
Selejtezés	0	0	0	2	0	2	0	2
Eladás	5	0	5	0	0	0	0	5
Leltárhány	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb csökkenés	1	0	1	0	0	0	0	1
Térítés nélküli átadás	0	0	0	748	0	748	0	748
Átsorolás	0	1	1	0	0	0	0	1
Aktivált érték	0	4 015 054	4 015 054	0	42 568	42 568	0	4 057 622
Csökkenés összesen	6	4 015 055	4 015 061	750	42 568	43 318	0	4 058 379
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	12 588 137	1 826 816	14 414 953	9 481 494	2 171	9 483 665	0	23 898 618
Nyitó é. cs.	4 172 833	0	4 172 833	9 376 012	0	9 376 012	0	13 548 845
Tervszerinti növekedés	1 445 618	0	1 445 618	19 684	0	19 684	0	1 465 302
Átsorolás	0	0	0	0	0	0	0	0
Tervszerint csökkenés selejtezés miatt	0	0	0	2	0	2	0	2
Tervszerint csökkenés értékesítés miatt	5	0	5	0	0	0	0	5
Tervszerint csökkenés leltárhány miatt	0	0	0	0	0	0	0	0
Tervszerint csökkenés egyéb csökkenés miatt	1	0	1	0	0	0	0	1
Tervszerinti csökkenés térítés nélküli átadás miatt	0	0	0	748	0	748	0	748
Tervenfelüli növekedés	0	0	0	0	0	0	0	0
Tervenfelüli csökkenés	0	0	0	0	0	0	0	0
Záró é. cs.	5 618 445	0	5 618 445	9 394 946	0	9 394 946	0	15 013 391
NYITÓ NETTÓ É.	4 400 256	2 494 071	6 894 327	63 664	122	63 786	0	6 958 113
ZÁRÓ NETTÓ É.	6 969 692	1 826 816	8 796 508	86 548	2 171	88 719	0	8 885 227

4.3 Tárgyi eszközök állomány változása

2015. év

e Ft-ban

MEGNEVEZÉS	INGATLANOK			MŰSZAKI BERENDEZÉS	EGYÉB BERENDEZÉS	BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁS	BERUHÁZÁSRA ADOTT ELŐLEGEK	TÁRGYI ESZKÖZÖK ÖSSZESEN
	Saját ingatlanok	Vagyonkezelésbe átvett ingatlanok	Összesen					
NYITÓ BRUTTÓ É.	4 432 439	5 456 817	9 889 256	9 575 702	3 159 637	1 355 742	14 324	23 994 661
Vásárlás	0	0	0	0	0	4 109 875	23 051	4 132 926
Aktiválás	484 234	1 035 116	1 519 350	777 816	809 386	0	0	3 106 552
Előállítás	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás	0	0	0	0	0	1	0	1
Leltártöbblet	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb növekedés	0	0	0	0	0	0	0	0
Növekedés összesen	484 234	1 035 116	1 519 350	777 816	809 386	4 109 876	23 051	7 239 479
Értékesítés	0	0	0	98	609	0	0	707
Készletre való átsorolás	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás	0	0	0	0	0	41 359	0	41 359
Selejtezés, Bontás	0	46 755	46 755	77 591	180 825	0	0	305 171
Térítés nélküli átadás	0	0	0	0	8 878	0	0	8 878
Leltárhány	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb csökkenés	0	0	0	0	949	1 745	37 375	40 069
Aktiválás	0	0	0	0	0	3 106 552	0	3 106 552
Csökkenés összesen	0	46 755	46 755	77 689	191 261	3 149 656	37 375	3 502 736
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	4 916 673	6 445 178	11 361 851	10 275 829	3 777 762	2 315 962	0	27 731 404
Nyitó é.cs.	456 755	2 144 895	2 601 650	5 133 218	2 012 623	2 960	0	9 750 451
Tervszerinti écs növekedés	178 450	218 045	396 495	938 198	409 549	0	0	1 744 242
Tervszerinti écs csökkenés értékesítés miatt	0	0	0	98	575	0	0	673
Tervszerinti écs csökkenés készletre átsorolás miatt	0	0	0	0	0	0	0	0
Tervszerinti écs csökkenés selejtezés miatt	0	46 755	46 755	77 221	179 428	0	0	303 404
Tervszerinti écs csökkenés térítés nélküli átadás miatt	0	0	0	0	8 878	0	0	8 878
Tervszerinti écs csökkenés leltárhány miatt	0	0	0	0	0	0	0	0
Tervszerinti écs csökkenés egyéb csökkenés miatt	0	0	0	0	485	0	0	485
Tervenfelüli écs növekedés	0	0	0	370	1 870	883	0	3 123
Tervenfelüli écs csökkenés	0	0	0	370	1 870	0	0	2 240
Záró é. cs.	635 205	2 316 185	2 951 390	5 994 097	2 232 806	3 843	0	11 182 136
NYITÓ NETTÓ É.	3 975 684	3 311 922	7 287 606	4 442 484	1 147 014	1 352 782	14 324	14 244 210
ZÁRÓ NETTÓ É.	4 281 468	4 128 993	8 410 461	4 281 732	1 544 956	2 312 119	0	16 549 268

4.4 Légiforgalmi irányítási szolgáltatások Árbevétele – földrajzi megbontásban

Átrepülő forgalom - Útvonalirányítási Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2015. értékesítés árbevétele	2015. értékesítés %
1	Törökország	4 522 264	16,27%
2	Németország	3 518 045	12,66%
3	Egyesült Arab Emirátusok	3 402 614	12,24%
4	Egyesült Királyság	1 730 748	6,23%
5	Magyarország	1 318 154	4,74%
6	Ausztria	1 184 208	4,26%
7	Qatar	1 123 822	4,04%
8	Hollandia	752 382	2,71%
9	Románia	570 436	2,05%
10	Franciaország	558 328	2,01%
11	Szingapúr	537 826	1,94%
12	Svájc	537 439	1,93%
13	India	472 345	1,70%
14	Amerikai Egyesült Államok	458 918	1,65%
15	Írország	409 404	1,47%
16	Cseh Köztársaság	391 446	1,41%
17	Szerbia	376 776	1,36%
18	Oroszország	363 248	1,31%
19	Izrael	313 510	1,13%
20	Thaiföld	285 064	1,03%
21	Svédország	278 640	1,00%
22	Bulgária	263 374	0,95%
23	Malajzia	255 737	0,92%
24	Lengyelország	250 534	0,90%
25	Luxemburg	227 889	0,82%
	Egyéb országok	3 691 004	13,27%
	Átrepülő forgalom - Útvonalirányítási Díjbevétele	27 794 155	100,00%

Közelkörzet - Terminálirányítás Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2015. értékesítés árbevétele	2015. értékesítés %
1	Magyarország	1 301 277	23,91%
2	Németország	725 733	13,33%
3	Írország	590 765	10,85%
4	Egyesült Királyság	337 326	6,20%
5	Törökország	252 967	4,65%
6	Franciaország	185 621	3,41%
7	Svájc	179 951	3,31%
8	Norvégia	177 026	3,25%
9	Hollandia	161 062	2,96%
10	Belgium	138 715	2,55%
11	Egyesült Arab Emírátsok	109 772	2,02%
12	Oroszország	102 070	1,88%
13	Amerikai Egyesült Államok	100 886	1,85%
14	Lengyelország	100 458	1,85%
15	Ausztria	85 244	1,57%
16	Finnország	81 995	1,51%
17	Cseh Köztársaság	74 158	1,36%
18	Olaszország	68 851	1,27%
19	Izrael	67 954	1,25%
20	Luxemburg	65 882	1,21%
21	Katar	53 490	0,98%
22	Szlovénia	49 228	0,90%
23	Portugália	47 582	0,87%
24	Spanyolország	39 074	0,72%
25	Kína	38 582	0,71%
	Egyéb országok	306 930	5,63%
	Közelkörzet - Terminálirányítás Díjbevétele	5 442 599	100,00%

Koszovó felett átrepülő forgalom Díjbevétele

adatok eFt-ban

Sorrend	Ország	2015. értékesítés árbevétele	2015. értékesítés %
1	Törökország	358 666	21,14%
2	Németország	205 232	12,10%
3	Egyesült Királyság	183 214	10,80%
4	Ausztria	72 876	4,30%
5	Magyarország	68 027	4,01%
6	Egyesült Arab Emírátsok	59 972	3,53%
7	Hollandia	53 857	3,17%
8	Izrael	48 996	2,89%
9	Szerbia	48 793	2,88%
10	Görögország	47 331	2,79%
11	Cseh Köztársaság	38 392	2,26%
12	Svédország	35 847	2,11%
13	Franciaország	32 483	1,91%
14	Katar	31 115	1,83%
15	Írország	27 968	1,65%
16	Svédország	27 851	1,64%
17	Bulgária	26 043	1,54%
18	Egyiptom	25 498	1,50%
19	Oroszország	24 800	1,46%
20	Olaszország	22 201	1,31%
21	Belgium	19 264	1,14%
22	Dánia	18 687	1,10%
23	Románia	17 070	1,01%
24	Lengyelország	17 038	1,00%
25	Amerikai Egyesült Államok	16 657	0,98%
	Egyéb országok	168 733	9,95%
	Koszovó felett átrepülő forgalom Díjbevétele	1 696 611	100,00%

4.5 Importbeszerzések

2015. Év

adatok ezer Ft-ban

Ország	2015. Termékbeszerzés	2015. Szolgáltatás beszerzés
Franciaország	251 434	2 187 666
Belgium	0	1 423 981
Ausztria	74 208	151 162
Egyesült Királyság	1 697	142 705
Németország	351 325	104 346
Hollandia	0	93 125
Olaszország	469 327	68 118
Írország	27 455	33 285
Szlovákia	338 407	32 642
Bulgária	0	15 359
Egyéb országok	18 962	44 082
EU országok összesen	1 532 815	4 296 471
Norvégia	495 940	726 650
Szerbia	6 961	188 134
Bosznia-Hercegovina	0	31 259
Amerikai Egyesült Államok	0	28 344
Egyéb országok	1 228	73 327
NON-EU országok összesen	504 129	1 047 714
Importbeszerzések	2 036 944	5 344 185

4.6 Társasági adóalap módosító tételek

2015. év

adatok eFt-ban

Megnevezés	Összeg
Társasági adóalapot növelő tételek összesen:	7 766 265
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett céltartalék, céltartalékot növelő összeg	1 699 275
A számviteli törvény szerint az adóévben terv szerinti értékcsökkenési leírásként és terven felüli értékcsökkenésként elszámolt összeg, kivezetett eszközök könyv szerinti értéke	3 212 021
Nem a vállalkozási, bevételszerző tevékenységgel kapcsolatos költségek, ráfordítások összege	12 729
Jogerős határozatban megállapított bírság, az Art. és Tb-törvények szerinti jogkövetkezmények ráfordításként elszámolt összege az önellenőrzéshez kapcsolódó kivételével	104
Az adóévben követelésre elszámolt értékvesztés összege	52 943
Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi költségként, ráfordításként, vagy adóévi nettó árbevétel, bevétel, aktivált saját teljesítmény csökkentéseként elszámolt összeg	445 223
Egyéb növelő jogcímek (EC elszámolás tárgyévi bevételi többlete a következő évben elszámolandó az adóspirál kikerülése érdekében, a tárgyévben így többletadó befizetésével)	2 343 970
Társasági adóalapot csökkentő tételek összesen:	5 712 606
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása következtében az adóévben bevételként elszámolt összeg	2 598 253
Az adótörvény szerint figyelembe vett értékcsökkenési leírás összege, kivezetett eszközök számított nyilvántartási értéke	2 620 721
Behajthatatlanná vált követelés leírásakor a korábbi adóévekben adóalap növelő tételként elszámolt értékvesztés összege, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésekor, beszámításakor elszámolható összeg, az adóévben visszaírt értékvesztés	306 266
A kapott jogdíj bevételként elszámolt összegének a fele, de legfeljebb az adózás előtti eredmény 50 százaléka	859
Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított adóévi bevételként, vagy aktivált saját teljesítmény növeléseként, vagy adóévi költség, ráfordítás csökkentéseként elszámolt összeg	175 227
Az adott adomány, támogatás igazolt összege	11 280

4.7 Környezet védelmét közvetlenül szolgáló immateriális javak és tárgyi eszközök

A Szt. 94. § (1) A környezet védelmét közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök - 92. § (1) bekezdése szerint - részletezett adatai

adatok eFt-ban

Telephely	Eszköz azonosító	Megnevezés	Aktiválási dátum	Bruttó érték 2014.12.31	Halmazott értékcsökkenés 2014.12.31	Nettó érték 2014.12.31	2015 évi bruttó érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	2015. évi értékcsökkenési érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	Bruttó érték 2015.12.31	Halmazott értékcsökkenés 2015.12.31	Nettó érték 2015.12.31
LHBP	07410;07444	RM hulladékgyűjtő kocsi	2007.02.16	49	49	0	0	0	49	49	0
KRAD	38037	Kőrishgyi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.06.11	9 932	2 021	7 911	0	791	9 932	2 812	7 120
PRAD	38069	Püspökladányi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.07.12	9 371	1 856	7 515	0	751	9 371	2 607	6 764
PRAD	21203	Püspökladányi radarállomás hulladéktároló	2012.03.19	3 411	190	3 221	0	68	3 411	258	3 153
LHBP	23452	Környezetvédelmi iroda dokumentumait nyilvántartó rendszer	2010.11.24	11 793	11 793	0	0	0	11 793	11 793	0
LHBP	30259	ANS 3 új hulladéktároló kialakítása	2012.08.21	Az ANS 3 épület részét képezi, nincs önálló értéke.							
LHBP	30259	ANS 3 esővíz visszaforgató rendszer kialakítása									
LHBP	30259	ANS 3 klimatechnika kialakítása									
LHBP	30259	ANS 3 napkollektoros rendszer kialakítása									
LHBP	30631	ANS3 épület Légtechnika-légkezelő	2012.08.21	42 449	10 033	32 416	0	4 244	42 449	14 277	28 172
LHBP	36862	Forgó utca csapa-ékvíz szikkasztó kutak	2013.12.12	1 633	69	1 564	0	65	1 633	134	1 499
LHBP	38448	Monitoring kút	2014.11.10	513	7	506	0	51	513	58	455
LHBP	37395	Veszélyes hulladéktároló Kőrishgyi	2014.02.18	4 299	75	4 224	0	86	4 299	161	4 138

(LHBP= HC Székház, KRAD = Kőrishgyi radarállomás, PRAD= Püspökladányi radarállomás)

4.8 A veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok mennyiségi és értékadatai

Telephely	Azonosító kód	Hulladék megnevezése	2014-ben átadott mennyiség (kg)	2015. Nyitó-készlet (kg)	2015-ben átadott mennyiség (kg)	2015. Záró-készlet (kg)
LHBP	08 03 17	Veszélyes anyagokat tartalmazó, hulladékká vált toner	304	0	112	0
LHBP	08 03 18	Veszélyes anyagokat tartalmazó, hulladékká vált toner	0	0	44	0
LHBP	15 01 01	Papír és karton csomagolási hulladékok	0	0	3 240	0
LHBP	15 01 02	Műanyag csomagolási hulladékok	121	0	416	0
LHBP	15 01 03	Fa csomagolási hulladék	0	0	480	0
LHBP	15 01 06	Kevert csomagolási hulladék	732	0	239	0
LHBP	15 01 10	Szennyezett csomagolási hulladék	14	0	349	0
LHBP	16 01 17	Vas és acél	0	0	3 460	0
LHBP	15 01 11	Kiürült hajtógáz palack		0	0	0
LHBP	16 02 09	Veszélyes anyagokat tartalmazó használatból kivont berendezések, amelyek különböznek 16 02 09-től 16 02 12-ig felsorolt tételektől	0	0	80	0
LHBP	16 02 13	Veszélyes anyagokat tartalmazó használatból kivont berendezések, amelyek különböznek 16 02 09-től 16 02 12-ig felsorolt tételektől	0	0	880	0
LHBP	16 02 14	Kiselejteztet berendezés, amely különbözik a 16 02 09-től és a 16 02 13-tól	0	0	334	0
LHBP	16 02 16	Kiselejteztet berendezésből eltávolított anyag, nem vesz.	2 557	0	0	0
LHBP	16 06 01	Ólomakkumulátorok	225	0	320	0
LHBP	16 10 02	Vizes folyékony hulladékok, amelyek különböznek a 16 10 01-től	20 000	0	16 000	0
LHBP	17 04 05	Vas és acél	2 931	0	0	0
LHBP	18 01 03	Egyéb hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása speciális követelményekhez kötött a fertőzések elkerülése érdekében	24	0	32	0
LHBP	20 01 01	Papír és karton	6 574	0	4 235	0
LHBP	20 01 21	Fénycsövek és egyéb higanytartalmú hulladékok	0	0	47	0
LHBP	20 01 33	Elemek, akkumulátorok	94	0	163	0
LHBP	20 01 35	Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21 és 20 01 23 kódszámú hulladékoktól	5 982	0	2 568	0
LHBP	20 01 36	Kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21-től, a 20 01 23-tól és a 20 01 35-től	8 480	0	4 049	0
LHBP	20 01 40	Fémek	908	0	952	0
LHBP	20 03 07	Lomhulladék	5 336	0	9 366	0
KRAD	15 01 01	Papír és karton csomagolási hulladékok	16	0	22	0
KRAD	15 01 10	Szennyezett csomagolási hulladék	22	0	16	0
KRAD	15 01 11	Kiürült hajtógáz palack	1	0	3	0
KRAD	16 02 13	Veszélyes anyagokat tartalmazó használatból kivont berendezések, amelyek különböznek 16 02 09-től 16 02 12-ig felsorolt tételektől	5	0	666	0
KRAD	16 02 16	Kiselejteztet berendezésből eltávolított anyag, amely különbözik a 16 02 15-től	2 557	0	0	0
KRAD	17 03 02	Bitumen keverék, amely különbözik a 17 03 01-től	15 820	0	0	0
KRAD	17 09 04	Kevert építési-bontási hulladék, amely különbözik a 17 09 01-től, a 17 09 02-től és a 17 09 03-tól	36 760	0	0	0
KRAD	20 01 21	Fénycsövek és egyéb higanytartalmú hulladékok	5	0	4	0
KRAD	20 01 33	Elemek, akkumulátorok	5	0	5	0
KRAD	20 01 35	Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21 és 20 01 23 kódszámú hulladékoktól	0	0	152	0
KRAD	20 01 36	Kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21-től, a 20 01 23-tól és a 20 01 35-től	0	0	818	0
KRAD	20 01 40	Fémek	0	0	522	0
KRAD	20 03 07	Lomhulladék	0	0	840	0
PRAD	13 02 05	Ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolaj	120	0	25	0
PRAD	13 07 03	Egyéb üzemenyagok (ideértve a keverékeket is)	50	0	1	0
PRAD	15 02 02	Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebről meg nem határozott olajsűrőket), törlőkendők, védőruházat	10	0	16	0
PRAD	20 01 21	Fénycsövek és egyéb higanytartalmú hulladékok	0	0	3	0
PRAD	20 01 33	Elemek, akkumulátorok	15	0	8	0
PRAD	20 01 35	Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21 és 20 01 23 kódszámú hulladékoktól	0	0	52	0
PRAD	20 01 36	Kiselejteztet elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21-től, a 20 01 23-tól és a 20 01 35-től	0	0	162	0
PRAD	20 03 07	Lomhulladék	180	0	1 278	0

(LHBP= HC Székház, KRAD = Kőrishégyi radarállomás, PRAD= Püspökladányi radarállomás)

adatok eFt-ban

Hulladék típusok	2014. év	2015. év
Nem veszélyes hulladék	10 449	12 737
Veszélyes hulladék	1 453	796
Összesen	11 902	13 533

A veszélyes hulladékok felhasználása az évközi mozgásokból származik. A Társaság a telephelyeken a veszélyes hulladékokat a jogszabályoknak megfelelően az arra kijelölt helyen tárolja, szállításáról, ártalmatlanításáról megfelelően gondoskodik.

4.9 Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek

adatok eFt-ban

Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek	2014. év	2015. év
Kőrishegy vízkészlet járulék	16	16
Püspökladányi vízkészlet járulék	20	20
Környezetvédelmi termékdíj	126	463
Környezetterhelési díj	62	60
Környezetvédelmi vizsgálatok	145	18
Klímaberendezések hűtőkörei utáni díjfizetési kötelezettség	155	81

4.10 Szakmai rövidítések magyarázata

Szakmai rövidítések, kifejezések magyarázata angolul			
En-route	Route Charge Útvonalirányítás	ICAO	International Civil Aviation Organisation Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
TNC	Terminal Navigation Charge Terminálirányítási Díj	IFRS	International Financial Reporting Standards Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok
AFIS	Aerodrome Flight Information Service Repülőtéri Repüléstájékoztató Szolgálat	KFOR	Kosovo Force Kosovói Nemzetközi Biztonsági Erő
AIP	Aeronautical Information Publication Légiforgalmi Tájékoztató Kiadvány	MtM	Mark-to-Market Nyitott pozíció aktuális piaci értéke
AIS	Aeronautical Information Service Légiforgalmi Tájékoztató Szolgálat	MATIAS	Magyar Automated and Integrated ATC System Magyar automatizált és integrált légiforgalmi rendszer
ANS	Air Navigation Services Légiforgalmi Szolgálatok	NOTAM	Notice to Airmen Közlemény Légiközlekedési Szak személyzetnek
ACC	Area Control Center Távolsági Irányítás	PRB	Performance Review Body Teljesítmény-felülvizsgáló Szerv
APP	Approach Közel-körzeti irányítás	SESAR	Single European Sky ATM Research Egységes Európai Égbolt Légiforgalmi Irányítási Kutató Program
ATM	Air Traffic Management Légiforgalmi Irányítás	SU	Service Unit Szolgáltatási Egység
ATC	Air Traffic Control Légiforgalmi Irányítás	TA Radar	Terminal Approach Radar Közel-körzeti Légtérellenőrző Radar
CANSO	Civil Air Navigation Services Organisation Polgári Légiforgalmi Szolgáltatók Szervezete	TEN-T	Trans-European Transport Network Transzeurópai Közlekedési Hálózat
CEATS	Central European Air Traffic Services Közép-Európai Légiforgalmi Szolgálatok	TEN-T EERP	TEN-T European Economic Recovery Plan TEN-T Európai Gazdaságélénkítő Terv
CPDLC	Controller-Pilot Data-Link Communication Légiforgalmi irányító és pilóta közötti adatkapcsolati kommunikációs mód	TWR	Tower Irányító Torony
CRCO	Central Route Charges Office Központi Útvonaldíj Iroda	VCS	Voice Communications System Beszédüzemű Kommunikációs Rendszer
CRDS	Center of Research, Development and Simulation Kutatási, Fejlesztési és Szimulációs Központ	ÁFA	Value Added Tax Általános forgalmi adó
EC	European Commission Európai Bizottság	GKM	Ministry for Economics and Transport Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
EU	European Union Európai Unió	NFM	National Development Ministry Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
EUROCONTROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation Európa Szervezet a Légiközlekedés Biztonságáért	KBT	Public Procurement Council Közbeszerzések Tanácsa
FAB	Functional Airspace Block Funkcionális Légtérblokk	KVI	Treasury Property Directorate Kincstári Vagyoni Igazgatóság
FAB CE	FAB Central Europe Közép-Európai Funkcionális Légtérblokk	MNV Zrt.	Hungarian National Property Management Ltd. Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt.
FIR	Flight Information Region Repüléstájékoztató Körzet	MKVK	Hungarian Chamber of Auditors Magyar Könyvvizsgálói Kamara
FMTP	Flight Message Transfer Protocol Járat információ átviteli protokoll	NAV	National Tax and Customs Office Nemzeti Adó- és Vámhivatal
FRA	Free Route Airspace Szabad Útvonalú Légtér	TÉR	Performance Evaluation System Teljesítmény Értékelési Rendszer